

INS...
DOUBLE CROSSWORD
PARDUBICKO

VYSOČINA

ORLICKO

HRADECKO

41
2015

KRUH

STŘEDISKO VÝCHODOČESKÝCH SPISOVATELŮ

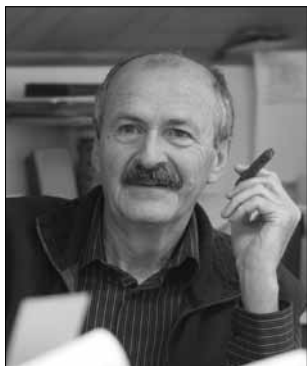
bulletin Střediska východočeských spisovatelů

číslo 41 ♦ ročník XI ♦ 2015

Marta Urbanová – Maloměsto

NA SLOVÍČKO S VYDAVATELEM KARLEM KÁBRTEM

Nelze opomenout, že vydavatelství Oftis v Ústí nad Orlicí už celých dvacet dva let dodává knížky na pulty knihkupců, což je bezesporu chvályhodné, ale na druhou stranu jistě i nelehké, když vezmeme v úvahu, že je náš knižní trh přesycen zvláště překladovou zahraniční literaturou.

Je vaším hlavním cílem regionální literatura? Jde samozřejmě o to, co označit za regionální literaturu, kterou tvoří regionální autoři, kteří si kládou za cíl napsat něco jiného než literaturu faktu. Dáváte některým formám přednost?

Dáváme přednost regionální literatuře. Region jsou pro nás východní Čechy a ještě kousek. Týká se to jak obsahu knížek, tak i autorů z tohoto regionu. Dáváme „přednost“ literatuře faktu, lépe se prodává. Vydáváme však i beletrii a dokonce i poezii. Úzce spolupracujeme s Filozofickou fakultou Univerzity Hradec Králové a vydáváme publikace jejich autorů. A jak se říká, výjimky potvrzují pravidlo – ne vše co vydáme je regionální.

Jaká je na tvorbu regionálních autorů odezva a jak se jí daří dostávat na knižní trh?

Pokud zůstaneme u publikací s literaturou faktu, jsou dva autoři, Martin Šebela a Radim Dušek, kteří napsali pro naše vydavatelství již více než 30 titulů. Martin Šebela mapuje historii města Česká Třebová za vydatné finanční podpory města. Takovéto publikace se dobře prodávají. Dostat knížku na knižní trh není až tak složité. Máme dvě silné distributorské společnosti, KOSMAS a PEMIC. Ale samotný prodej, což je pro vydavatele důležité, záleží již na čtenáři. A pro toho je důležité, zda autora zná a zda i obsah knihy je „nový“ a poutavý.

Samozřejmě máte okruh autorů, kteří vám svěřují svá díla již tradičně, ale jsou další a řekneme začínající autoři, kteří touží vydat svoji první knížku a pochopitelně sní i o dalších, a hledají svého nakladatele. S čím tito autoři musí počítat, když vás osloví, stručně řečeno, co od nich očekáváte a jaké podmínky jim můžete nabídnout?

Za těch více než dvacet let naší činnosti se mnohé změnilo. Na začátku nám některé tituly „vydělaly“ peníze a mohli jsme vydávat i třeba sborníky začínajících autorů poezie. Teď v záplavě vydávaných titulů (cca 16 tisíc ročně v Česku) je již

málo pravděpodobné vydat titul, který by ze svého úspěšného prodeje pomohl uhradit část nákladů pro začínajícího autora. V současnosti se již většina titulů neobejde bez finanční pomoci mimo vydavatelství a proto chceme po autorech aktivní pomoc při zajišťování sponzorů – obce, města, kraje i firmy. Dokážeme s takovou žádostí autorovi pomoci při jejím zpracování. Pokud je někdo schopen i vlastního financování, pomůžeme s distribucí a následným prodejem. Jednoduše řečeno již nejsme schopni nést celé náklady na vydání knížky. Je nám to líto, ale ekonomika vydavatelství je tvrdá.

Nějaký čas se již hovoří o knihách v elektronické podobě. Pokud je mi známo, začal s nimi i Oftis. Jaké jsou tedy s e-knihami zkušenosti?

Tady bych si dovil citovat ze svého rozhovoru pro týdeník Veřejná správa z prosince loňského roku. „Dříve či později budou e-knihy patrně nezbytné, teď ještě nejsou konkurencí tištěných knih. Na druhé straně už jsou skupiny čtenářů, například vědci, učitelé a studenti, kteří potřebují mít po ruce velké množství knih a čtečky jsou pro ně optimální. Klasická kniha, to je látková výměna s tou knihou, zatím co čtečka je citově neutrální. Je to pro studium, pro práci, ale ne pro pěknou chvíli, kterou má kniha pomoci naplnit“. Takže, elektronické knihy „děláme“ a prodáváme. Zatím jich máme šedesát titulů.

Děkuji za odpovědi. Milan Dušek

VĚRA KOPECKÁ

BABÍ LÉTO

Zase zaznívají
kroky listů
padajících k zemi
Slova na dranc
nahá vysypaná
semínka pomněnek
i čekanky
Oblohou naruby
odlétají vlaštovky
s mizejícím létem
Modré zrcadlení
křídel střídá
požár lesa

KÁMEN

Uvězněné ticho
dávných hrozeb
Zařatá pěst
řeky lesa polí
I představa
zvednuté paže
bolí

KONEC LÉTA

Poslední zápalky
hasnoucího léta
V mlze doutná
zářijový les
jak přehlížená
pravda
Zjevná lež
plamenem
sžihá duhu
na sítnici dne

NEVÍŠ

Bukový les
sype měďáky
zatím co modřín
Zlatem sněží
Řekni mi řekni
kde vězíš
ukrytý v mlze podzimu
Čekáš na zimu
a nevíš

CHRÁM

JIŘÍ LOJÍN

Matné, nevýrazné světlo se dalo jen nesnadno odlišit od noci rozjasňované odlesky města. Napjal zrak a podíval se na hodiny. Dávno už bylo ráno. Říkal tomu ráno ze zvyku. Jako ostatní. Ráno znamenalo, že se vstává. A tak vstal a popaměti se potácel do koupelny. Rozsvítil, slabá žárovka vykreslila v zrcadle příšernou bledou tvář s mastnými rozcuchanými vlasy. Neměl chuť se na sebe zašklebit. Horší by to už nemohlo být.

Možná bych se měl i oholit, říkal si a rukou přejížděl po bradě. Strniště šustilo. Uvidíme, není žádný spěch. V ústech cítil pachutí rána a ledabyle vyčištěných zubů. Na stole ležel zbytek chleba. Ne příliš starého. V rozměklém másle se válel nůž. Neotřel si ho, nůž se zabořil do chleba a na jeho okraji nechal mastnou bílou stopu. Řez se mu moc nepovedl, krajíc byl na jedné straně tlustý, na druhé tenký, dokonce se kousek propadl, zela v něm díra. Nevšímal si toho, jedním tahem namazal chleba máslem a nůž ledabyle položil zpět na rozbředlou kostku. Hledal sůl. V sáčku už nic nebylo. Stará solnička byla prázdná už dávno. Nepoužíval ji. Chléb bez chuti se starým máslem a bez soli byl odporný. Snědl jej s přemáháním, žaludek trochu protestoval, ale stejně mu nic jiného nezbyvalo. Na sporák postavil trochu vody v oprýskaném kastrůlku. Proč ji tam nedal dřív? Nedokázal si zorganizovat ani tak jednoduchou práci. Teď seděl na židli a čekal, až začne voda vařit. Netečně hleděl na prázdnou zeď. V prasklinách v omítce hledal vzory a obrazy. Někdy se mu zdálo, že vidí slona, jindy zase velikého psa. Slabé světlo z venku prasklinám dodávalo vždy nové, většinou bizarní významy. Voda začala bublat. Chvilí trvalo, než si to uvědomil, tak byl zabraný do oživování tvarů na

zdi. Nasypal do vody trochu čaje a sporák vypnul. Voda ještě krátce vařila, pak začal proud vystupujících bublinek řídnout, až zcela přestal. Zase čekal.

Zapil snídani světlým čajem, přitom uvažoval, co bude dělat. Táhlo ho to do Chrámu. Snažil se ale na Chrám nemyslet. Nemůže v něm trávit celé dny. Občas se setkává s nevráživým pohledem, dobře ho tam už znají. S pohledem, který znamená „nemáš co dělat?“ nebo „nemůžeš se tu jen tak povalovat!“. Nechtěl Chrám zneužívat, vážil si ho a obdivoval, ale nemohl se ubránit touze utéct z bytu tonoucího ve věčném šeru. Každá minuta strávená mezi špinavými a popraskanými zdmi byla nekonečná. Byla mu zima. Potřeboval by zatopit. Na smetišti našel malá plechová kamínka i s komínem. Kousky plechu – také je sebral na skládce – provizorně záplatoval díry. Kamínka trochu kouřila, ale když se mu podařilo najít pár dřevěných bedniček nebo kousek starého nábytku, bylo v pokoji na chvíli krásné teplo. Seděl a díval se na plamínky. Byly vidět skrze špatně spravené díry. Praskání dřeva příjemně kolébalo a teplo vyvolávalo vzpomínky na dobu, kdy bývalo teplo. Zavíral v těch chvílích oči, nastavoval tvář žáru a představoval si, že je v parku, sedí na lavičce a svítí slunce. Už si ani nevzpomínal, kdy tam byl naposledy. A když dohasínaly poslední kousky dřeva, zpravidla dřív, než by si přál, rychle zalézal pod peřinu, aby si ještě rozehrátý uchoval trochu tepla na noc. Peřina byla těžká a provlhlá, ale usínal v ní se slastným pocitem, že na krátkou chvíli zažil ten úžasný pocit tepla. Těšil se ze vzácných chvil, kdy našel kousky něčeho, co by se dalo spálit. Takových jako on po ulicích bloudilo hodně. Občas něco našel právě v okolí Chrámu. Zase na něj musel myslet. Na teplo v něm. Ne takové, jako když hořela jeho kamínka. Nemusel mu nastavovat tvář, ale věčné drkotání zubů ustávalo a ve zkrhklých konečcích prstů začala proudit krev. A bylo tam ještě něco. Světlo.

Přece jen se tam bude muset vydat. Nedokáže vábení Chrámu odolat. Z věšáku sňal pomačkaný kabát, někdy, když nedokázal lezavou a všudypřítomnou zimu snést, v něm chodil i doma. Dávno nečištěný kabát byl cítit zatuchlinou a také plísní. Na jeho pach byl ale zvyklý, nevadil mu. Sklepal z nohou rozedřené papuče a vklouzl do rozšmajdaných bot. Vábení Chrámu nabylo takové intenzity, že ze dveří téměř vyběhl. Zklamal jsem, uvědomil si. Neodolal jsem, zase tam jdu. Myšlenka mu na moment zkazila náladu. Ale za chvíli už lehkým a veselým krokem mířil k nejkrásnějšímu místu, jaké znal. Nevadila mu šedivá špinavá ulice, ani rozbitý chodník, na němž se střídaly ostrůvky asfaltu s blátivými jezírky. Pečlivě se jim vyhýbal, staré boty už nebyly připravené na šlapání v bahně a představa, že by se do nich dostala voda a nohy ho začaly zánout ještě víc, byla děsivá. Byl jeden z nejzachmuřenějších dní. Někdy mraky zesvětlily natolik, že musel mhouřit oči, tolik jasů najednou všude bylo. Přesto ale lidé hleděli k obloze a usmívali se. Říkali – vzpomínka na Slunce. To se ale stávalo jen krátce. Obloha zase zešedla,

lidé sklopili hlavy. Nad nimi už nic zajímavého nebylo. Zpravidla se poté spustil i déšť. Ulice rozkvetly změtí deštníků, ale nebyla v tom žádná poezie.

Blížil se k Chrámu, nevsímal si lidí. Tlačili se okolo něj, občas do něj někdo vrazil. Nevadilo mu, ani když se na něj s opovržením dívali. Někteří se od něj odvraceli a snažili se mu vyhnout. Kabát páchnul. I on páchnul. Chrám měl na dohled. Jeho jásavá světla mu vlila do žil novou sílu. Přidal do kroku a za několik okamžiků vstoupil do dveří.

Chvilí byl jako bez dechu. Přestože tu byl naposledy včera, znovu ho ta krása ohromila. Vnímal ji všemi smysly najednou. Hltal ji. Nechal se oslnit prudkou září světél, opájel se jí. Zalévalo ho vlídné teplo a jeho zimou křečovitě zatáté svaly se pomaličku uvolňovaly. Teprve teď si uvědomil, jakou bolest cítil, teď když postupně přecházela. A také už slyšel hudbu, uklidňující, přesvědčující, že je všechno v pořádku. Stával se člověkem. Měnil se z odporného, bezvýznamného a špinavého hmyzu zpět na lidskou bytost. Plným douškem nasál do plic vzduch. Voněl, dokonce přemohl i pach jeho starého kabátu. Šel pomalu k lavici, ne proto, že by nemohl chodit. Jen si užíval každého kroku. Usedl. Zvrátil hlavu, na klenbu Chrámu nemohl téměř dohlédnout, tak vysoko byla. Pociťl závatné štěstí a hlavou mu kmitla rouhačská myšlenka: Může být ráj krásnější? Může přinést lidem víc štěstí?

Vydal se zástupem lidí, snažil se s nimi srovnat krok, díval se tam, kam se dívali oni, i když nevěděl, proč by tam měl hledět. Lidé odbočovali do postranních vchodů, jiní z nich zase vycházeli. Měli plné ruce a byli spokojení. Nevšímal si ho, ale on k těm lidem patřil. Usmíval se také. Zamířil do jedné z postranních uliček, kam směřovala velická skupina. Táhl ho to tam, bylo to jedno z jeho nejoblíbenějších míst. Vonělo tak, až se mu točila hlava. Ústa měl najednou plná slin a svíral se mu žaludek. Na pultech, kam až oko dohlédlo, bylo jídlo. Chodil od jednoho k druhému a kochal se jím. Znovu ho napadla ta rouhavá myšlenka. Chrám je vlastně ráj. Vkrádal se do něj, a když měl štěstí, nikdo ho nevyháněl. Těšil se na chvíli, kdy bude mít na zemi odslouženo a už ho nikdo nebude moci vyhnat.

Přemohl ho hlad, vzal si dva rohlíky a šel je k pokladně zaplatit. Vystál krátkou frontu. Za ním stála mladá dívka s chlapcem, otáčel se na ně, líbili se mu, krásný a sympatický pár. Drželi se za ruce, dívali do očí a smáli se. Hezká pokladní k němu zvedla překvapeně oči. Možná k ní zavanul pach jeho kabátu. Řekla mu částku. Začal hledat drobné po kapsách, ale nemohl je najít. Polekal se a začal zmatkovat. Do tváře se mu nahrnula krev a polilo ho horko. Zákazníci za ním začali být netrpěliví. Prohledával postupně všechny kapsy, omluvně se usmíval, ale už vůbec nevěděl, jestli nějaké peníze s sebou vůbec měl. Trvalo to už dlouho. Najednou slyšel dívku za sebou křičet:

„Dědku! Zaplať a vypadni! Jak dlouho tu máme čekat!“

Nechal rohlíky na pokladně a ve zmatku vyrazil pryč. Slyšel, jak ho dívka častuje nadávkami, lidé se za ním otáčeli. Někdo ho chytil za loket, už se znali. Strážný, který ho už několikrát z Chrámu vyváděl.

„No tak, dědo, jděte domů. Neměl byste sem chodit, lidi to nevidí rádi.“

„Víte co, počkejte tu chvíli. Nikam nechoďte!“

Zůstal zmateně stát, strážný byl pryč jen chvíli.

„Tu máte a už běžte, než budu mít kvůli vám problémy.“

Do ruky mu vtiskl rohlíky, které nechal při svém útěku na pokladně, a lehce ho vytlačil ven do šedivého dne.

(Zkrácená verze povídky Noc je nekonečná, vyšla v nakladatelství Milan Hodek, Peper Jam)

LIBUŠE ŠINDLEROVÁ

Bez boha ztraceni (Píseň nevěřícího)

Bez boha ztraceni
- to zní tak divně
v dvacátém prvním století...
stejně tak divně jsme stmeleni
v objetí strachu a digitálně

Bez Boha ztraceni
- to mluvím o morálce
a taky o pevném bodu
grázlům se nelení
gejzíry svodů nás škrtní a vlečou ku zahálce

Bez Boha ztraceni
bez moudrých otců
a taky bez moudrých matek
vedeni do věčných jatek
jak stádo a pevně zamčeni
do hebkých kotců

Hledání pevných bodů

Chytám se chatrných veršů
jak tonoucí orobince
a lituji toho bince
co jsme tu zanechali

Marně se vracím do minula
a hledám moudrou radu
řítím se k vodopádu
a se mnou celý svět

Všechno nám sebrali
i lži milosrdné o světlé budoucnosti
marně se lidé postí
nahore nad námi zlomili hůl

A láska i charita ztrácejí smysl
v tom víru nepřehledném
dál nežli k půlnoci nedohlédnem
a na dno peněženek

Kam vlastně jdeme?

Planeta sražena ječí a kvílí
a kope kolem sebe
zatímco my ve stále stejné
a bezbřehé nepokoře
se zhlížíme sebestředně
páni tvorů
a dál si sviníme moře
a dál si sviníme nebe
královna Zkáza roste a sílí
a vládne silami Thorů

Planeta padla na kolena
a křičí a pláče
k nebesům dávno již
nevzlíná prosba
ale jen naše zvrácená pýcha
a dole se šíří panika
osud už karty rozdál
a s falešným úsměvem hráče
bránu nám navždy zamyká

(Z rukopisné sbírky Ztracená galaxie)

PO VÁLCE

LUBOMÍR MACHÁČEK

V pátek se Jáchymovi staly dvě nepříjemné věci. Možná to bylo i tím, že se blížil konec školního roku a finišovalo plnění kvót do hornictví, armády a zemědělství. Jáchyma se to nijak moc netýkalo, až na to, že na poslední hodinu vklouzla do třídy na výpomoc učitelka Bílá, přezdívaná Bílá Hora. Třídní totiž doprovázela žáky do ředitelny, aby jim ředitel osvětlil přednosti některých oborů. Právě přivedla poučeného Burčíka a kývla na Romanu, která se loudavě odlepila z místa a nahodila ofrněný obličej, jaký umí nahodit jen patnáctky.

„Oč běží?“ pravil zvědavě Burčík při pohledu na učitelku.

„Vzpomíná na válku,“ řekl Jáchym.

„Už to zapomněla,“ ušklíbl se Burčík a mrkl před sebe na lavici, která na okamžik po Romaně osiřela. Zůstal na ní ležet list papíru s naskicovaným letadlem.

Romana uměla dost dobře malovat, však také mířila na grafickou školu. René Burčík po čtvrtce sáhl a složil ji do šipky.

„V době války měl strach asi každý, snad právě proto, že bombardování Fantových závodů se dalo očekávat,“ háčkovala své oblíbené téma Bílá. „První pokus spojenců sice skončil nevalně, ale druhý už byl z vojenského hlediska úspěšnější...“ poznamenala a vytasila se s černobílými fotografiemi, které zachycovaly trosky hořících domů a strategicky důležitých objektů. „Jestlipak víte, kolik leteckých náletů se uskutečnilo na město?“

„Tři,“ vystřelil odpověď Burčík a hned se postavil, protože tohle téma měl v malíčku. Řekl, že první nálet se odehrál v létě ve čtyřiačtyřicátém a provedla ho britská perut. Jako značkaři a osvětlovači letělo 5 Halifaxů. A také řekl, že došlo k navigační chybě, možná v tom hrál roli i odraz světla od mohutných zahradních skleníků. Bombami byla převážně zasažena východní strana města, vilová čtvrť a Židov. „Zahynulo 43 osob...“

„Dobře, ale příště se přihlas,“ klidnila adrenalinovou smršť Burčíka učitelka. René dál sypal data z rukávu. Tentokrát třídě sdělil, že druhý nálet se uskutečnil v srpnu téhož roku. První svaz bombardérů napadl rafinerii v Kolíně, druhý zamířil na Fantovy závody do Pardubic a třetí se soustředil na letiště, kde měla Luftwaffe výcvikové středisko. „Nálet na nepřátelské pozice byl úspěšný, bohužel o život přišlo 213 lidí.“

Možná by René pokračoval v podrobnějším výčtu, do třídy se však vrátila uplakaná Romana.

„Ukecali tě?“ dorážel na ni Jáchym a nakláníje se k ní přes uličku, pohladil ji po hlavě. Romaniny vlasy zaplachtily vzduchem, to jak vzdorovitě hodila hlavou, a zasáhly Jáchyma do tváře. Ten si tsunami vlasů vyložil po svém. „Jestli chceš, můžu ti dnešní látku vysvětlit. U Labe jako tenkrát, jo?“ znovu se jí dotkl.

Neodpověděla. Nebo neslyšela?

„To bych si taky rád poslechl,“ uchichtl se René a rozmáchlým pohybem vrhnul do třídy šipku, kterou před okamžikem složil. Jáchymova hlava se otrásla. Tentokrát letěly vzduchem jeho brýle, křísly o zem a vypadlo z nich sklíčko.

„Ta doba se zadřela národu pod kůži jako...“ hledala učitelka to správné slovo.

„Bílá hora,“ zavtipkoval šeptem Burčík.

„No tak! Budme rádi, že žijeme v míru,“ pokračovala Bílá Hora, která chtěla téma náletů na Pardubice nějak důstojně uzavřít, protože se už chýlil konec hodiny.

„A třetí nálet proběhl až v zimě,“ nedal se Burčík zastavit ani párem volů. Válka ho snad fascinovala. Onen den se cítil jako štika v rybníce. Splnil se mu sen.

Jáchymovi se podařilo nasadit sklíčko do rámečku brýlí až napodruhé, vyndal z penálu kružítko a píchl Burčíka, který se pohupoval na koši jak na koňském zadku, do hýždě.

„Kopiníci útočí,“ zaječel.

René jen tlumeně hýkl. Třebaže vzápětí zazvonilo, Bílá to dobře slyšela.

Když se vracel Jáchym domů, napadlo ho, jestli je René opravdu tak zapálenej a přitom blbej, nebo jen blbej a zapálenej. Bohužel k jednoznačnému závěru nedošel. To ovšem zdaleka ještě nevěděl, že až Burčík dospěje, bude obchodovat s obrázky pro dospělé a s pomůckami, které ke školní výuce mají daleko. Ty přý vydělávají skoro víc, než majstrštyky se zbraněmi.

Jáchymův otec Kašpar Kopáček se nijak nenudil. Onen páteční den nacvičoval operní árii na odpolední představení. Občas se stavoval po obědě doma a promrskával příslušné skeče, které vymýšlel a při jistých výročích je předváděl svým spolupracovníkům ve fabrice. Rád zpíval, repertoár budovatelských písní však odmítal, a tak do svých výstupů zakomponovával úryvky z operet či z oper. V poslední době nacvičoval árii z Lazebníka sevillského, tu o pomluvě, která se lidem tiše vkrádá pod kůži. Měl ji jako denní stravu, až se Jáchymovi zajídala.

I teď zkoušel Kašpar Kopáček jeden z komediálních výstupů sluhu Figara. Když byl v nejlepším, zaslechl za dveřmi od kuchyně šramot, prudce je otevřel a spatřil zaskočeného Jáchyma. Zato syn uviděl před sebou nějakého hasstroše v dobovém kostýmu.

„Představuji ti Figara v celé jeho kráse,“ řekl otec. „Vezmu si raději plášť, až půjdu přes ulici...“ dodal, když spatřil synův kyselý obličej, a hecířsky pokračoval: „Trojka, dvojka nebo snad jednička?“

Jáchym chtěl říci *Jako obvykle, papínku*, ale ukrotil svůj vztek a otci začal vysvětlovat, že se nezkoušelo, protože školu navštívila náborová komise. Odnesla to Romana, vybrali ji do zemědělství, a přitom má talent, senzačně maluje.

„Strašně bulila. Chtěla jít na střední.“

„Jo, dnes je dobré mít maturitu, vem si příklad z bratra,“ řekl Kašpar a podíval se do zrcadla, jestli mu kostým sedí. „Tak co v tý škole?“ zaútočil znovu na syna. Jáchym položil před Kašpara žakovskou a rozevřel ji, otec si vzal brýle a okamžik do ní nechápavě zíral: „*Dováděli se spolužákem na koši*,“ četl. Pro jistotu přelétl poznámku očima ještě jednou.

„Bílá Hora přišla na supl a trochu jsme blbli.“

„Máma bude mít radost,“ konstatoval suše Kašpar a mrkl na hodinky. Už ho naháněl čas, přesto se neopomněl zeptat: „Poslyš, jak se to vlastně dělá?“

„... Když si sedneš na proutěný koš, děsně vrže, René se na něm houpal a rozbil mně brejle, tak jsem ho píchnul do zadku kružítkem. Už přišel rozjetej z ředitelny.“

„Rozjetej?“

„Vzali ho do armády.“

„No to má štěstí... A co ty? Ještě chceš jít na elektro?!“

„Já bych se teď spíš chtěl projít. Romana potřebuje pomoc.“

„A ty jí pomůžeš,“ odvětil lehce ironicky otec a žákovskou od sebe štítvě odstrčil.

„Tak na ni buď hodnej...“ poznamenal a sáhl po plášti, do kterého mu syn tentokrát ochotně pomohl.

Už bylo deset minut po třetí a Romana nikde. Kdyby jen tušila, jak z toho setkání byl nervózní, ani pořádně nevěděl, co jí řekne.

Slunce pořád ještě pánilo, ale do vody se Jáchymovi zatím nechtělo. Za prvé by musel slézat po kamenitém břehu, protože pláž byla až pěkný kus dál, za druhé tady, na hrázi, měl mnohem lepší výhled.

Okamžik sledoval, jak u mola nějací maníci spouštěli na vodu osmiveslici, to tedy byla kláda, ale pak upřel oči na území zarostlé divokým porostem, keři a náletovými dřevinami, a také na cestičku, která se mezi nimi kroutila, aby se vyhnula zvrásněnému povrchu krajiny. Někam sem se měly zapíchnout zbloudilé pumy a podle fantasty Burčíka i jeden Liberátor.

Domněnka se sestřeleným letadlem Jáchymovi moc neseseděla, ale dokázal si ji představit. Už dříve zaznamenal, že do některých kráterů prosakuje voda a že po mnoha letech konečně ožívají i rybím potěrem. To ale teď nebylo podstatné, protože táhlo na čtvrtou a Romana nešla.

„Hele, pocem!“ ozvalo se z křoví, když se zamotal do labyrintu cestiček. Na dně kráteru zela opravdu louže, brodili se v ní dva výrostci v trenkách, jeden zavalitý a druhý vytáhlý. Ten třetí, takový vyholený drsnák v maskáčích, se vyloupl za Jáchymem a mířil na něj pistolí. Tihle odvážní chlapíci byli nejméně o tři roky starší než Jáchym.

„Slídíš?“

„Čekám na kamarádku. Asi jsme se minuli.“

„Nelži,“ vrazil mu ten ozbrojený pistolí do zad, přinutil ho udělat pár kroků a sednout si na zem. Jeden z těch dvou, co v jezírku píchal klackem do dna, vylezl z vody a zeptal se ho:

„Máš peníze? Ne? A cigára? Ne? Ty vole, tak co máš?“

„Hrajete si na válku?“ šlehl Jáchym po dlouhánovi s knírkem pohledem, protože se nápadně podobal kamarádovi, kterého už několik let neviděl.

„Seš válečnej zajatec, chápeš? Tak naval nějaký strategický informace, třeba o tý tvý holce. To by tě mohlo zachránit.“ Bylo vidět, že mu dělá dobře, když může někomu nahánět strach.

„Blažeji?!“ vydechl Jáchym, ale jeho povzdech zůstal bez odezvy. Asi se spletl, raději začal drmolit Romanina čísla: „80,50,80...“

„Myslel jsem číslo mobilu, ty vole!“ řekl rázně kluk s pistolí a zakvedlal mu zbraní mezi lopatkama. „Udělej kotrmelec!“ Jáchym jen tupě civěl před sebe.

„Nech ho, vole, nevidíš, jak se klepe,“ řekl knírek. „Možná nekecá... Aspoň nám zazpívej!“

Jáchym se přistihl, jak mu cvakají zuby. Až teď mu docházelo, v jaké je složité situaci. A zpívá falešně. Dokázal by možná Skákal pes, přes oves nebo něco takového. Kníknul, nasadil tón. Kdepak, ta správná melodie mu nešla z pusy ven. Pak se mu vloudila do hlavy árie z Rossiniho, kterou doma nacvičoval táta a on se mu při tom šklíbil.

„Tak bude to?“ Jáchym se nadechl, zavřel oči a spustil. Výrostci zpozorněli, tohle tedy by od takového cápka nečekali. Jáchym přidal pár rozverných Figarových gest, které okoukal od otce.

„Figaro sem, Figaro tam, Figaróóó,“ přitvrdil.

V zákrutě stezky se vynořila Romana. Šla s Burčíkem, loudali se a René měl svou levou ruku položenou kolem jejího boku, který se pohupoval jak vlny na Pacifiku. V jeden okamžik proniklo slunce džunglí stromů a vytvořilo jim nad hlavami svatozář. Bylo jí tolik, že oslnila i hlídače. Jáchym to pochopil dřív jak oni, využil momentu překvapení, strčil do hlavouna a zapadl do křoví.

„Nechte ho,“ dozníval za ním výkřik jednoho z válečníků. Krk by za to dal, že hlas patřil Blažejovi.

Než se René došoural s Romanou k jezírku, bylo po všem. Chlapíci v maskáčích kouřili cigára a házeli do vody kamínky.

„Po prvním náletu spojenci přišli o několik letadel, kdyby tě zajímalo přesné číslo, tak ho nikdo pořádně nezná. Jedna bombardovací pevnost spadla pravděpodobně i někam sem,“ vysvětloval Burčík, a zatímco ho Romana upíjela očima, v krajině zavládl klid a mír.

Nebylo kam utéct, Jáchym se cítil pod psa. Domů se mu moc nechtělo, leda tak vymazat snímek dne z paměti. Po chvíli váhání se vrátil k mlýnům, v kiosku nakoupil litrovku červeného, a pak se znovu ubíral po břehu proti proudu Labe. Už aby se opil, už aby svět kolem něho přestal existovat. Ušel dobrý kilometr, minul téměř vylištěnou pláž a posléze sklouzl ke korytu řeky. K čertu! Neměl čím otevřít flašku. Chvilí mu trvalo, než našel klacík a špunt zatlačil dovnitř. Pak překotně usrkával víno a koukal na řeku. Červnová voda se mazlivě otírala o kameny a proud laskal břehy řeky, podobně jako Burčíkova ruka mapovala boky Romany.

U domovních dveří zjistil, že postrádá klíče, musel zazvonit. Tušil, že s rodičema svede bitvu, i když o jejím efektu silně pochyboval.

„Kdes byl?“ zahromoval otec a vtáhl ho dovnitř. V kuchyni se už svítilo.

„To nevíš, že máme o tebe strach, když nedáš vědět?“ zuřila máma. „Takhle se chceš hlásit na elektro? Přišla pošta... Nevzali tě!“

„Byl u Labe... randil. V patnácti chodí za holkama!“ žaloval Kašpar. „Je úplně blbej.“

„Bílá nám vykládala o náletech na pozice Wehrmachtu ve městě,“ řekl Jáchym poučeně. „Bomby minuly rafinerii i letiště a dopadly až k Labi, jsou tam po nich dodnes jámy. Tak jsem je šel spočítat.“

„Je opilý,“ usoudil Kašpar Kopáček. Na rozdíl od mámy syna nikdy neseřezal, ale teď se k němu nebezpečně přiblížil. Jáchym ho v té chvíli nenáviděl, nenáviděl celou svou rodinu. „A na elektro půjdeš, ne že ne. Budeš jako tvůj bratr, inženýr!“

„Co kdybych dal přihlášku do armády?“ vyhrkl Jáchym a ten nápad ho natolik oslovil, že ho stupňoval: „Nechám se naverbovat.“

Kašpar udělal pár nervních kroků po kuchyni a rozmáchl se jako dirigent v prázdném orchestřišti. „Blázníš?“ řekl o poznání mírněji a uhnul očima, aby to válečné napětí mezi ním a synem povolilo.

„Chtěl bych létat v nějakým bombardáku.“

„Proč ne rovnou ve stíhačce?“ ládovl houfnici otec.

„Shazovat na lidi pumy?... Na lidi ne, vid,“ odpovídala si máma pacifistka.

„Nech ho,“ řekl teatrálně Kašpar Kopáček, v té chvíli už nad věcí, a paní Kopáčková oba své chlapy zrentgenovala pohledem, kdo z nich to myslí vážně. Nebo se jen tak špičkují?

„A co kdyby byla válka?“ přitvrdil Jáchym a vzpomněl si opět na Burčika.

„Ani ve stíhačce, ani v bombardáku! Do armády tě nevezmou, synku,“ uzavřel disputaci otec. „Máš šest dioptrií a neumíš zpívat.“

Zato ty ano, chtěl vykřiknout Jáchym, ale neudělal to, protože si všiml, jak tátovi starostí naskočily vrásky a jak se máma po něm vyčítavě podívala.

Bylo osmnáct let po válce.

- **Blýská se na časy, nebudeme potřebovat hodinky s osvětlením.**
- **Tříkolka pro ty, kteří nemají na víc, čtyřkolka pro ty, kteří mají o kolečko víc.**
- **Prázdná hlava – rezerva na horší časy.**
- **Při kácení lesa teprve zjistíme, kolik se v něm ukrývá pařezů.**
- **Výpis z trestního rejstříku má často hodnotnější obsah, než výpis z bankovního účtu.**
- **Výzbroj naší armády z vlastních zdrojů: české granáty.**

AFORISMY JIŘÍHO FALTUSE

JANA BEDNÁŘOVÁ

POD PADAJÍCÍMI KMENY

stromy
když přitakávají
smrti
z hloubi
vyrvou se zemi

noc s divoženkami
rojí se
přepadá
sbírá se

čepel měsíce

sousto
z bílé tváře

HOREČKA

mlčením
jsme promoklí

snídáš
má ústa
rozteklý med
napospas jazýčku
rtuti
když ujídá z těla
dlouze a zvolna

právě načatý den
dlaněmi vetřít
pod kůži?

JÍZDA NA KONI

žízeň rostla
s pastvou divokých
koní
šli jsme
v zlatavé podestýlce

mezi koleny
přelévalo se
teplo
a cval
nebyl jen chůzí
na stěně
hrudi

objala jsem
šiji
a mezi prsty
vzňala se
hřívá

PALČIVOST LÉTA

na kdejakou suchou
píšťalu
píská
hadovitá zem
srostlá
s kameny

buď keřem
obrůstajícím mě
jak nízkou
zeď
zahrady

vykvetem v poli
s listy na krajíčku

BÝVALÁ SPOLUŽAČKA

MIROSLAVA MÍČKOVÁ

Strčila jsem ruce do kapes nových džínů a zálibně pohlédla na svou postavu odrážející se ve výkladní skříni. Čerstvě nabarvená záplava vlasů červeně zářila a já si hned připadala o pět let mladší. Okolo jdoucí muž se na mě zálibně usmál a i když nebyl zrovna můj typ, srdce mi poskočilo radostí. Zkrátka cítila jsem se báječně, tak jako už dlouho ne.

Uvědomila jsem si, že přesně za měsíc to bude rok, co si můj manžel našel o deset let mladší ženu. Ženu? Vždyť se jí ani tak nedalo říkat. Bylo jí sice dvacet dva let, ale já bych jí nehádala víc jak šestnáct. A nejen vzhledově. Stále se něčemu praštěně chichotala a já z ní měla neodbytný pocit, že by si skvěle rozuměla s naší dvanáctiletou dcerkou nastupující pomalu, ale jistě do puberty.

„No, ahoj, Jaruno! Já bych tě ani nepoznala.“ Ozvalo se mi za zády. Konečně! Moje nejlepší kamarádka Alena a to už ze střední školy. Dnes jsme se domluvily, že půjdeme na kafičko a dáme si i nějakou sladkou dobrotu.

„Ty máš chlapa, ne?“ Uhodila na mě.

Zavrtěla jsem prudce hlavou. „Ještě to by mi tak scházelo! Prostě jsem se jen trochu víc vyfintila.“

„Prý trochu víc.“ Alena na mě stále překvapeně zírala. „Kdyby tě takhle viděl Karel.“

Úsměv mi rázem zmizel s tváře.

„Ježíš, promiň. Já jsem blbá.“ Omlouvala se honem kamarádka překotně, ale já přesto dotčeně zavrčela, „to jako chceš říct, že kdybych o sebe víc dbala...“

„Nic tím nechci říct. Copak bys při svém náročném zaměstnání měla čas každý den vypadat takhle? Mě to prostě jen tak ujelo. Vždyť mě znáš.“

„Jo, to máš pravdu. Nevhodné a necitlivé poznámky ti šly odjakživa dobře.“

„Ano, přiznávám bez mučení, ale hned tě zase potěším. Neuhádneš, kdo na nás čeká v naší nejoblíbenější cukrárně.“

Ušklíbla jsem se. „Ale, Alíku! Já s tebou chci být sama. S někým dalším se přece nemůžeme bavit úplně o všem, tak jak jsme zvyklé.“

Alena nebrala na vědomí mé rozladění. „Ten někdo je totiž Dáša Mlejnková.“

„Si děláš prču?“ Vykřikla jsem. „Ty si myslíš, že mě potěšíš tím, že se uvidíme s tou tlustou, zlou, závistivou krávou? Vždyť jsme jí nesnášely!“ Opravdově jsem už zuřila. Radostné očekávání z příjemného odpoledne stráveného bezstarostným švitořením s nejlepší kámoškou je prostě v tahu!

„Počkej, nevíš všechno, ty blbko.“ Alena mi naléhavě stiskla ruku. „Dáša už není tlustá. Přisahám, že i kdyby stála u tebe teď tak blízko jako já, nepoznala bys ji. A přemejšlej! Když jsme chodily na střední byly jsme všechny ještě blbě jak bedna kytu. Copak ty, kdybys vypadala jako tenkrát Dáša, bys nezavídelá svým

hezkým spolužačkám, které doslova musely prchat před davem kluků? Jenže Dáša vypadá úplně jinak. Potkala jsem jí před dvěma dny a ona mě poznala, ale já jí nejdřív ne. Musela se mi představit. Vyměnily jsme si telefonní čísla. A teď se podrž! Má chlapa miliardáře! Žijí ve vile s šestnácti pokoji, sedmi koupelnami, mají koně, kinosál, bazén...“

„Proč jsi mi to neřekla včera?“ Našla jsem po chvílce řeč.

„Do telefonu? Měla jsem už málo kreditu a dneska v práci jsem se ani nestihla nasvačit natož telefonovat. Tak co, ještě nechceš Dášu Mlejnkovou vidět?“

„To tedy chci!“ Rozesmála jsem se. „ani nemůžu tomu, co vykládáš, uvěřit. Odpouštím ti tedy, že ses domluvila za mými zády na přítomnosti této osoby v naší cukrárně u našeho stolečku. Já totiž žádnou miliardárku neznám!“

„Přesně tak.“ Mrkla na mě Alena. „Takové přátelství se přece může hodit, ne?“

Za chvíli jsem hleděla do nádherných velkých hnědých očí naší bývalé spolužačky ze střední. Jen ty oči jsem si bezpečně pamatovala.

Dáša vypadala opravdu skvostně. Měla husté světlé vlasy až pod zadek a postavičku jako super modelka. Na sobě měla značkové, ale neextravagantní oblečení. I tak jí všichni v cukrárně nepokrytě pozorovali. Nešlo jinak. I já ji vykuleně sledovala. Ona z toho, ale nebyla vůbec v rozpacích. Stále se mile usmívala a bylo jasné, že je na pozornost lidí už tak nějak zvyklá.

„Tedy já nestačím zírat, Dášo.“ Osmělila jsem se po půl hodině jí vůbec něco říct. Naštěstí Alena s ní dokázala normálně komunikovat, ale na druhou stranu ona měla daleko víc času tuhle nečekanou proměnu strávit.

„Vím, co myslíš.“ Odpověděla Dáša. Začala jsem běhat a jíst zdravě kvůli svému bývalému šéfovi, do kterého jsem se šíleně zabouchla. Zkrátka silná láska zmůže snad všechno. Jenže on o mě stejně nestál ani pak. Zblblba ho nějaká zrzka, ale já už si na zdravější styl života tak zvykla, že už to nešlo změnit.“

„No a pak jsi přece poznala ještě lepšího chlapa, než byl tvůj šéf, ne?“ Zaculila se Alena.

„To je fakt. Zamílovala jsem se do něho stejně silně jako do Milana. A to jsem byla přesvědčená, že už se tak silně nezamiluju. Tak moc tenkrát jsem měla zlomené srdce. Ale opravdu jsem teď šťastná. Mám dvě děti a úžasného chlapa...“

„A barák jako kráva a koně... všechno máš.“ Skočila jí do řeči Alena nadšeně.

„Ano, je to pravda. Žiju si skutečně jako královna.“ Potvrdila nám Dáša. „A co vy, holky? Přece nebudeme pořád mluvit jen o mně.“

Alena povzdychla. „My jsme nedopadli zrovna tak dobře jako ty. Já tedy mám hodného, skvělého chlapa, dobře placenou práci a hezký mezonetový byt v osobním vlastnictví, ale stejně mi něco schází. Já nemůžu otěhotnět. Už se o to pokoušíme marně čtyři roky...“

„Ale ne,“ Dáša jí litostivě pohládila po rameni. Po té pohlédla na mě.

„Já jsem až do nedávné doby měla také všechno. Tedy ne vilu, ale bydlela jsem u manžela v rodinném domku. Zdědil ho po svých rodičích. Zrekonstruovali jsme ho a máme dcerušku. Už je jí dvanáct.“ Pustila jsem se do vyprávění. „Jenže...“ hlas se mi zlomil.

„Zkrátka Karel si našel mladší ženskou a Jarka musela odejít i s dcerkou do malého, drahého podnájmu.“ Dořekla za mě Alena.

„Teda, to je, ale hajzl!“ Odsoudila mého bývalého Dáša zlostně. „Porodíš mu dceru, pomáháš mu s barákem a on tě klidně po letech pošle do háje!“

„Jo, jo...“ kývla jsem hlavou. „Slečinka si přišla pěkně k hotovému. Žádné starosti, žádné uklízení po rekonstrukci, která probíhala průběžně rok po roce. Nejdřív se postavilo patro, nová střecha, pak se měnila stará okna za nová, další rok fasáda a dokonce jsme si postavili na zahradě altánek!“ Do očí mi vhrkly slzy. „A když jsme měli nádherný opravený domek, tak jsem si musela sbalit dva kufry a dcerušku k tomu a vypadnout.“

Dáša na mě hleděla v naprostém šoku. „Panebože! Já si tohle ani neumím představit.“

„Radši si to ani nepředstavuj.“ Poradila jsem jí a dojedla větrník, který mi při připomenutí mé životní prohry poněkud zhořkl.

„Víš, ty co?“ Napadlo Dášu. „Za chvíli je tu léto. Mohla bys u mě se svou holčinou strávit hezkou dovolenou. Jídlo i bydlení budeš mít samozřejmě zadarmo, ale pomůžeš mi s vařením. Jinak pokoj budete mít každá svůj i koupelnu. A moje dcery by naučily tu tvou jezdit na koních.“

„Jsi se zbláznila? Přece mě nebudeš s mou holkou půl měsíce živit?“

„Neříkej to takhle hnusně!“ Napomenula mě Alena. „Dáša ti nabízí super dovolenou v luxusu. A budeš opravdu pitomá, jestli takovou nabídku nepřijmeš.“

„Ale vždyť, ty můžeš taky.“ Obrátila se k ní Dáša. „Vem i svého chlapa.“

„To myslíš vážně? Ty si k sobě nakvartýruješ jen tak z fleku na čtrnáct dní čtyři lidi? Co by tomu řekl ten tvůj?“ Divila se Alena.

„Co by? Vždyť on sám tam má své přátele pečené vařené. Až jsem se styděla, že nemám z minulosti žádné dobré kamarádky. Jenže víme, jaká jsem kdysi byla.“ Dáša se smutně pousmála. „Ale, víte vlastně proč jsem přestala ostatním závidět?“

Zavrtěly jsme hlavami.

„Nejvíc jsem totiž žárlila na Michaelu Jahodovou. Líbilo se mi její jméno, dům kde bydlela a dokonce jsem si říkala, že by bylo fajn mít její sestru. Byla jen o rok mladší. Byly pořád spolu jako nejlepší kámošky, pamatujete? Jenže pak jsem zjistila, že její otec byl alkoholik a že tedy neměla všechno tak pohádkově úžasné. Navíc její sestra se ve dvaceti zabila v autě. To mi otevřelo oči! Nikdo nemůže být pořád jen šťastný a bezstarostný. Tak co, holky? Necháte mě napravit mé hloupé pubertální chování? Pojedete ke mně?“

Nakonec jsme tedy obě kývly. A dobře jsme udělaly! Bylo to nejhezčí léto, jaké jsem kdy zažila. Vyzkoušela jsem si jaké to je žít v luxusu. I kdyby se měl Karel po boku své mladičké krasavice dobře, určitě si neužíval takovou úžasnou dovču, jakou jsem měla já. A jak všechno dopadlo? Neuvěřitelně!!

Zamilovala jsem se do kamaráda Dášiného manžela a odstěhovala se za nějaký čas k němu. Jsem prakticky Dášinou sousedkou a moje dcera každý den jezdí na koni. A tak mi spolužačka, kterou jsem kdysi ani nemohla vystát, změnila život. A ještě jednu novinku mám. Čekám dvojčata.

ALENA KORDÍKOVÁ

ARMÉNIE

Zadrnčí Ararat...
U řeky Razdan amarant chřadne –
pne se most.
Zem svatých obětín,
zem výškou oněmělá
otvírá poklady
jak páv svůj pyšný chvost.

Přes hřbety Kavkazu
už píseň přeletěla
a s orly krouží dál
únavu neznaje.
Zem svatých obětín
zem výškou oněmělá,
kamenné kačkary
vychrstla do kraje.

Ta země panenská
do oblak z mědi strmí,
kde v duši poklekáš
a chtěl bys výš a hloub,
kde černý obsidián
žebro vyrvané z hrudi
rozdírá nebesa o mramorový sloup.

PROMĚNA

Tišina mlčení se klene.
Sirky noci jsou vypálené.
Ráno obrušuje černým tužkám hroty
Měníme se ve svíce,
kterým chybí knoty

Ta země panenská,
hojností prýští z vinic
z legend, snů spřádaná,
z nesčetných, krutých ran -
Zem mrtvých proroků
Zem hořkosladkých silic...

Uprostřed jako prst vztyčený
J e r e v a n

ANTONÍN ŠLECHTA

V hospodě U Žižky si ke mně přisedl pologramotný Cikán I. F., který nedávno s gramotnou Češkou T. P. přivedl na svět malého M. P. Požádal mne, abych napsal dopis pro T. P., v němž se dožadoval její přízně. Dopis jsme nenapsali. *Vožralej jak zákon káže* na mne vykřikl: „zme motyly křídla, pičo“, zvedl se a odpotácel neznámo kam. Napsal jsem tedy dopis sám.

T. P. však dopis nikdy nečetla, I. F. si ho u mne nevyzvedl. Zřejmě ho nebylo zapotřebí. Občas je vídávám tlačit společně kočárek, podél řeky Úpy. Krácejí zavěšeni v sobě. Dopis zjevně nepotřebují. I. F. si mne nepamatuje, T. P. mne ani nezná a M. P. o ničem neví. A proč by také měl.

Co se motýlích křídel týče

Nemnoho věcí je křehčí motýlích křídel, milá T. P. Natolik jsou jemná, že se mohou opřít pouze o vzduch. Dotykem s jinými záležitostmi světa vlhnou, třepí se, ba lámou.

Fascinující koláž barev setře jakýkoliv dotek lidských rukou. Přesto se tě toužím dotýkat T. P., a strachy nespím, abych tvá křídla nespálil dotyky dychtivého srdce, abych nesetřel barvy žárem touhy, a nepolámal křídla neobratností svého počínání.

Již jsme se společně vznášeli, ale nyní máváme každý pouze svým vlastním párem křídel. Já ten svůj i při jeho lehkosti neuzvednu a ty v divoké nezkrotnosti nevíš, kam letíš.

Paleta barev rozprostřených křídel, to jsi ty, ve své kráse. Ladné křivky prstů, vznešené tahy tváře, vážný pohled temných očí, horkost klínu i hebkost ňader jsou barvami, substrátem pro pestrost křídel a ty svým odhodláním, naivitou, bolestí, zarputilostí, nejistotou i strachem jimi kreslíš nepřebernou přehlídku živé krásy.

Nemohu se s tebou, milá, barvou ani tvary rovnat, tmavě nevýrazný, jednoduchý, bez nápadu spočívám na spodní straně motýlích křídel, přesto nás dělí pouze tenká blanka. Každý na opačné straně, přesto spolu splýváme.

Jsem oporou tvé kráse, jako ty jsi oživujícím pramenem mé jednotvárnosti. Pouze spolu tvoříme motýlí křídla, T. P.

Zrodili jsme bezbranné tělo našeho dítěte, jím jsme spojili jeden druhého, zúročili naše životy, jím spojili motýlí křídla v nerozlučný celek. Je důvodem pro náš let. Musíme dítě nést společně! Od květního kalichu ke květnímu kalichu, mezi hořkostí i radostí. Pořád dál v naději na jeho bezpečí.

Podívej na motýla v letu, jeho neuspořádaný pohyb křídel vzduchem. Třepotají se a poskakují v nerovných výškových liniích a klikatí si cestu k cíli. My tři jsme motýl!

Lehkost letu je dána tělem mezi křídly, které je spojuje v jeden celek, Tělo našeho dítěte je oporou, jistotou i důvodem letu motýla. Ale jen jsou-li křídel dva páry, protože pouze s jedním podléháš, milá T. P., krkolomným pádům a já ani nevzlétám...

MIROSLAV KUBÍČEK

TĚLEM I DUŠÍ

na mou duši
miluji dužninu rána
dýhy mraků
dušný podvečer
rozpuk ranní rosy
slavnosti sněženek
dětské modlení
lidskou fantazii
polyfonii ticha
chuť slova
ponoukný polibek
miluji možná všeho míň
miluji ale málo
duše moje?

STARÁ TRÁVA

zarůstám bílým bylím
jak stará tráva
ještě z ní odlétají
malátní motýli
stébla se naklání
podobná čárám na dlani
větry ušlapaná musí mřít

jestli tráva vlhne
stébloví jak vodní řasy
kolébá sychravinu mlh
vrávorá svrasklá tráva
nehlazená žádnýma rukama
ohlodané kosti stébel
jsou připravené hnít

ještě dožívá pozpátku
ale už dýchavičná
zestárla až po kořínky
musí zpátky popojít
s odtuchou odcházím
když trávu pohladím
nebojím se žít

-
(5.1.2013)

JAK JSME STĚHOVALI POSTEL

HANA KŘIVÁNKOVÁ

Když jsem překonala osmnáctý věk života a našla si letitou známost, vzdal děda konečně své neúnavné poučování o všem možném a nemožném, co se smí a co pro změnu nesmí a co je možné připustit jenom občas a když už, tak za jakých tedy okolností a jenom se sem tam vyptával, jak se daří mému milému. Hrozně jsem si cenila toho, že se děda i přes svůj pokročilý věk (tehdy mu bylo osmdesát dva roků) zajímá o to, jak se daří jeho vnučce, která si na něj najde žel bohu jenom zlomeček času mezi láskou, studiem, přáteli, kreslením, hádáním se s mámou a vůbec děláním různého bordelu. Ale když se nyní dívám nazpátek, dochází

mi, že děda na mě vlastně nikdy nezapomněl. Zní to tak trochu hloupě, jako by už nebyl mezi námi, ale ve skutečnosti právě v tuhle chvíli sedí ve vedlejších pokojích, sleduje dokument o Heydrichovi, nadává na nacistické Německo a drobí přitom diabetickou sušenku. Je živý ažaž, což je v jeho věku skoro obdivuhodné; má mladší přítelkyni, dvě nohy, které pomalu, ale zato ještě pořád poslouchají a chodí, a oči, které sice téměř nic nevidí, ale děda jako by je ani nepotřeboval. Inu, až dopíšu, půjdu si s ním rozhodně popovídat – děda má totiž vždycky velkou radost, když se před ním objevím. A když mám ještě navíc náladu na povídání, tak je šťastný ještě víc.

Ale zpět k mé známosti. S Jakubem jsme se seznámili na podzim v roce 2009, v roce, kdy jsem bohužel zrovna nevycházela příliš dobře s maminkou. Vidívali jsme se spolu jenom o víkendech, protože jsem ještě chodila do školy a Kuba studoval vysokou, čehož později radši nechal. Jeho rodiče bydleli v Týništi nad Orlicí, kam mě Kuba brával na ty naše společné víkendy a mně se tam strašně líbilo. Bylo tam ticho a klid, všude kolem krásné lesy, a protože jsme tam z Pardubic jezdívali asi půl hodiny autem, mohla jsem pokaždé sledovat, jak míjíme stromy a budovy, jak nám pod koly ubíhá silnice a u toho tiše rozjímat. To jsem v autě vždycky dělávala. Nu a vlastně to tak dělám dodnes.

Bydleli ve velkém krásném bytě, rozuměla jsem si s oběma jeho rodiči a tak mi časem přestalo vadit, že se vidíme jen každý pátek do neděle. Hned na začátku roku 2010 mě však Kuba postavil před hotovou věc; jeho rodiče se už dlouho chtějí rozvést a taky, že se brzy rozvedou. Drahý byt šel tedy do kytěk a já sama jsem

jej ještě pomáhala vystěhovat. Byla to pro mne rána. Nejen, že do toho bytu už nikdy nevstoupím, ale aby toho nebylo málo, Kubův táta se odstěhoval ke své nové přítelkyni a jeho maminka zatím neměla kde bydlet, tak skončila na ubytovně, kterou jí poskytl zaměstnavatel v Hradci Králové, a pro Kubu to znamenalo, že neměl kde žít. Chvilími to sice vypadalo slibně, jeho maminka koupila nový byt v Týništi, který byl levný jen proto, že potřeboval projít kompletní rekonstrukcí. Nebyla v něm zavedená elektřina ani teplá voda, neboť předešlý nájemník byl ještě starší než můj děda a nic z toho očividně nepotřeboval. Radovali jsme se, že budeme moci zase jezdit do toho krásného městečka, ale protože si Kubova maminka ne a ne nechat poradit, rekonstrukce, která proběhla kompletně jejíma rukama a bylo tedy zapotřebí častých úprav, se protáhla na necelé dva roky. Nedalo se svítit. Na víkendy jsme zůstávali u nás, já se sem tam chytla se svojí maminkou, ale jinak jsme se měli vcelku dobře. Když náš vztah překonal rok a stále jsme jezdili k nám, děda si toho všiml a jednoho dne mi učinil zajímavou nabídku. „Haničko, nechtěli byste s Kubou, abych vám tam přinesl z kutlochu postel? Já tam stejně už spávat nebudu a vy spíte pořád na tom gauči. Tak co kdybyste ti vedle postele přinesl tuhle?“ Dědovu nabídku jsem rázně odmítla, protože jsem si tuto razantní inovaci svého malého pokojíčku nedovedla představit a ani mamce se to zrovna nelíbilo. Vyhubovala dědu, že vymýšlí hlouposti a že pokud se tam někdy pořídí postel, tak jediné nová a ne ta stará dřevěná zaprášená věc. Pamatuji si, že se mi blížila maturita a já se jednoho velmi teplého jarního dne vracela ze školy domů. Kromě dědy neměl být nikdo doma a těšila jsem se tedy, že konečně naleznu potřebný klid na přečtení papírů se zápisem z francouzské revoluce a překládáním právnické angličtiny, jejichž obsah mi stále nechtěl lézt do paměti.

Vyděšený jezevčík, který se na mne zaraženě díval už u branky, mne navedl na nepříjemné myšlenky. Uslyšela jsem dědovu nahlas hrající přenosné rádio a poslala i jeho úpěnlivé hekání a dost vulgární nadávky. Hned mě napadlo, že děda spadl ze žebříku. To se totiž už jednou stalo; byla jsem ještě malá holčička a on tehdy lezl pro jablka. Jedna ze špryclí ho ovšem zradila, přelomila se a on sletěl na záda asi ze tří metrů. Vidím to, jako by se to událo před chvílkou. Naštěstí se mu nestalo skoro nic, přestože si přivodil slabý otřes mozku a s naraženými zády se ještě několik dní hýbal poměrně nejistě. Ale to mu bylo přes šedesát; nyní byl o dvacet let starší! Běžela jsem mu na pomoc, ale nikde jsem ho nespátřila. Místo toho jsem uviděla otevřené vchodové dveře, uprostřed nichž byla majestátně zaseklá obrovská věc. Nejprve mi nedocházelo, cože to vlastně je, až po chvíli uvažování jsem pochopila, že se jedná o tu starou zaprášenou věc – dědovu postel z jeho sololitového brlohu!

„Dědo, jéžiši, co to děláš?“ ptala jsem se. „No tak Kubovi stěhuju tu postel, abyste mohli spát vedle sebe,“ odpověděl nechápavě. „Dyť na tom spát nebude,“

odporovala jsem, „a máma bude zuřit, žes to tam fakt nastěhoval! Dědo, musíme tu postel odnýt zpátky!“

Děd se okatě zasmušil. „A takovou práci mně to dalo, dostat ji až sem,“ bručel. Měl pravdu, postel se v tu chvíli nacházela na prvním ze šesti schodů do domova a z kutlochu urazila cestu celkem asi sedm metrů. „Tedy to jsem si nemyslel, že jsi taková, Haničko,“ smutnil a než jsem se nadála, tak se mi toho starouška zželelo a už jsme postel táhli do schodů do mého pokoje. Tedy vlastně jsem ji táhla sama. Děda stál dole pod schody, já zase nahoře a spíše, než aby mi pomohl, vyvolával povzbuzující věty, hekal, že se taky jako zapojuje a těšil se, až „ji tam konečně dostanem.“

Když jsme postel dostali až před dveře do mého pokoje, musela jsem sama odklidit velký těžký stůl, který stál v cestě našemu vylepšení a dostat onen proklatý kus nábytku přesně vedle svého lůžka. Myslela jsem si, že mám klid a nedokázala si představit ten řev, který nepochybně vyloudí hlasivky mé maminky a strýce, až tu melu spatří na vlastní oči. Později se ukázalo, že jsem se představami až tak úplně neminula, když jsem si v hlavě vymalovala jenom to nejhorší. Postel tedy stála v cíli a já zadoufala, že je šlus. Šla jsem rychle za dědou zavít vchodové dveře, když tu náhle jsem spatřila další pohromu; děda se potácel po dvorku se dvěma gigantickými plesnivými matracemi, které jednak zdobily pavučiny a zhruba takové množství prachu, jako před staletími vyplivl mocný Vesuv v Pompejích, a korunu tomu nasadila skupinka pavoučích vajíček přilepená na jedné z nich. Když jsem si ty tarantule představila a představila si taky, že na nich budu spát, polil mě studený pot. „Dědo, no fuj, to sem ani nenos,“ rozčilovala jsem se. „Ale Haničko, to stačí jenom trošku otřít,“ utěšoval mě děda. Po delší hádce jsme se dohodli na kompromisu, kdy jsem ze střešního pokoje po schodech snesla dvě jiné matrace, které tam sice taky byly léta schované, ale nebyly příliš špinavé, a také těžkou peřinu. Dodnes nevím, kde se ve mně vzala taková síla; dnes pomalu neuzvednu ani dvoulitrovou lahev s limonádou a toho dne jsem sama vytáhla po schodech postel, která vážila nepochybně víc, než bylo mých čtyřiačtyřicet kilo, odsunula stůl a snesla ze schodů matrace a deky. Když děda konečně spatřil ustlanou postýlku, která zabírala zbytek celé místnosti a ke stolu s počítačem bylo třeba se dostat přes ni, šťastně odešel a nechal mne, abych se tím dílem zkázy taky trochu pokochala. Byla jsem v šoku. Na učení už jsem neměla hlavu a protože mě čím dál více iritovaly pavučiny, které trčely ze všech částí postele, jež posledních pár let své existence strávila prakticky na čerstvém vzduchu, chopila jsem se kbelíku se saponátem a rozhodla se, že ty pavučiny aspoň setřu. Když jsem se vracela z koupelny, měla jsem společnost. Nebyl to děda, ale parádní černý pavouk, který si to mašíroval od postele přímo ke mně a já, protože mám z pavouků smrtelnou hrůzu, jsem se dala do křiku, protože něco tak velkého jsem se bála i zašlápnout. Zoufalá jsem běžela za dědou. Ten se vesele oddával poslechu

dechové hudby u rybníčku na zahradě a když jsem plakala, že tam mám pavouka, tvrdil mi, že se ho nemusím bát, že to je jenom pavouk a ten nic nedělá. „To je mi jasný, když je ani nevidíš, starochu!“ zařvala jsem na něj a rychle běžela domů. Doufala jsem, že se vrátí strejda, aby mě toho nezvaného hmyzího hosta zbavil. Ale kdeže. Nakonec mě chytila taková agónie, že jsem pavouka nejprve polila biolitem, poté rejdem, pak ještě savem a nakonec jsem ho s brekem už nejspíš několik minut mrtvého ušlapala, protože jsem žádného pavouka, ač jsem se jich štitila, nikdy nepřipravila o život. Vždyť oni za to nemůžou, že z nich mám hrůzu. Zbyla z něj podivná jedovatá kaše a já toho nikdy nepřestala litovat. Vlastně tak trochu doufám, že když se k tomu přiznám a napíšu vám o tom, že mi bude odpuštěno. Ale to je nejspíš bláhové. Když se strýc konečně vrátil domů, málem dostal infarkt z toho, co všechno uviděl. Odklidil pavoučí kaši a slíbil mi, že až děda odjede na chalupu za svou přítelkyní, což mělo být hned druhý den, postel tajně odnese pryč. Děda nakonec dostal vynadáno dvakrát, nejdříve od něj a pak od mámy, která to málem nepřežila a nakonec tu postel málem odstěhovala úplně sama ještě toho večera. Předtím z ní samozřejmě ještě setřela všechny pavučiny a pavouky, abych se nebála tam v noci spát, za což jsem byla velmi vděčná. A když jsem se vrátila druhý den domů, byl můj pokoj zase jako dřív.

Dnes je mi dědy trochu líto; on to vlastně nemyslel špatně. Jeho nápad byl ovšem proveden tak, že se to jiným nelíbilo, což jsem i já sama od té doby poznala již mnohokrát a vím, že je těžké se přes to překlenout, když jste vyvinuli snahu a dostáli svým vizím a nakonec za to byli bičováni. Ale tak to zkrátka bude už vždycky. Vždycky se najde někdo, kdo to provede lépe, někdo s lepším nápadem, někdo s lepším materiálem ...

... a někdo s lepší postelí

LUBOŠ HUML

**Je
určitě je
pod oblázkem srdce
v té nejtajnější
skryši
Báseň
kterou nikdy
nenapiši**

Děti

Tak umějí jen děti
se podívat,
že jinak hned voní
jabloňový sad.

Hlavu opřenou o vánek,
beránci snů jim nožky hřejí,
ptáci sladké písně pějí
a nejmíc skřivánek.

Nám v očích bliká beznadějí,
že často ani nevidíme,
co dobroty jim v očích dříme,
když drobné ručky
mámu kreslí.

Je nemít,
svá srdce
bychom neunesli.

Plaše

To ticho pod básní
to dosud nevyřčené
básníkům nedá spát

Tak jako láska
kterou neumíš vyslovit -
Jen plaše zašeptat

Ať ústa mlčí

Nemluv tolik o lásce
i slova bývají planá
Ať sebevíc se jim chce
často nedorostou rána

At' ústa mlčí raději
a polibky prosí o milost
Vždyť láska žije naději
a umírá na všednost

Než

Než roztají jak vločka sněhu
než rozplynou se v moři dálky
chci upíjet dlouze tvoji něhu
jak sklenici plnou minerálky

Než dozpívám a země pustá
mou láskou se znovu zúrodní
nešetři pro mne svoje ústa
i křehkou krásu našich dní

Mé písňě rozhod' do strání
jako hrst zralých žaludů
At' za mne je zpívají skrívání
i potom až tady již nebudu

Poznání

Když míza poprvé
vyplaví paměť stromů
odcházím do polí
probouzet hlínu

Nohama nabírám
dlouze a nedočkavě
ještě studenou
a zakřiknutou
vláhu

Abych poznal
co ve mně zůstalo
k rašení
co pro ostrý
nůž

Návrat

Celá vesnice
mně přijde naproti
s návsí i rybníkem
v zástěře
modřínový
les

Červené jazyky střech
olíznu mé okoralé srdce
košile snů
už bude mi
trochu
malá

Na třpytku domova
mě potom uloví
kdejaký
cvrček
a strom...

*Lubomír Huml (ps.- Luboš Huml) * 30. 7. 1932 v bulharské Gorne Orjachovici
Knižně debutoval ve sborníku „Setkání“ (Kruh, 1976).*

*Vydal sbírky veršů: Půdorys srdce (1980), Blýskání na lásku (1995), Jak motýlí
dech (1996), Akty lásky (1997) a deset souborů poezie a pohádek pro děti. Publikoval
i v řadě literárních sborníků.*

*Je členem Obce spisovatelů, Unie českých spisovatelů a Střediska východočeských
spisovatelů.*

O HOLKÁCH A JEDECH

LUKÁŠ VAVREČKA

Najednou byl červen a všechno všechno šlo jako na drátkách. Malých, po-
mačkaných drátkách. Jenom na Jakuba jsem neměla chvíli a to byla škoda. Od té
doby, co se mi samozvaně vloudivil na matraci, poprvé po víc než půl roce mého
holobydlení v Nových sadech, jsem k němu měla zase o něco blíž. Jenže se na
mne chystalo absolutorium.

Zhruba tou dobou, kdy jsem opustila umrlý Tomášův přízrak, musela jsem se chtít nechtě vrátit k svému nejvěrnějšímu, nejtrpělivějšímu milenci. Žádný na vás nepočká tak dlouho jako cello, snad že mezi vašima nohama stráví celé věky.

Radovala jsem se, že mám po měsících tristní nečinnosti sílu se na absolutorium připravit. A vzala jsem to z gruntu. Ne kvůli rodičům, ale protože jsem chtěla. Krom toho, peníze by mi posílali tak jako tak. Jen by se možná začali zajímat, jak trávím čas, v jakých podmínkách bydlím... a nebo možná ne. Kdo ví. Adamovi taky do ničeho nemluví. Jenom pokrývají náklady. To aby poznal svět, dokud je mladej, na to mají. A to nestuduje. Ale studentky prohání studentky... a provdaný paničky.

Když na mne naposledy zaklepala Gabriela, co s ní přes duben chodil, neotevřela jsem jí. Byla vycpaná řečma, a já už měla výmyslů dost. Z počátku bylo zábavné pozorovat, jaká je, když si myslí, že jí věříme... Co všechno dokázala a jaká umí být, když někoho miluje a nenávidí, a jak jí baví si pohrávat s lidma, ale bylo toho moc a Adam to musel taky prohlídnout, jinak by jí býval nenechal. Zrovna ten její typ věčně vhlké atraktivitu omrzí vcelku rychle.

A teď, když měla volno, rozhodla se otravovat mne. Holky a jejich jedy... zábavné. Taky budu jedovatá. Neotevřu. A dám si pozor, aby šoupnutí kukátka u bytových dveří slyšela.

Hubený holky jsou plný jedů... nejtoxičtější jsou problémy. A každé chlap si raději vybere bezstarostnou buclinku než modelku v depresi. Modelka je problémové kačátko. Kačátko se omrzí. Kačátko otráví.

Dívala jsem se do zrcadla a říkala si, jestli mám ještě naději. Byla jsem si lhostejná, ani odpor ani sebeláska. Lhostejnost. Poněvadž jsem věděla, že Jakub moje tělo zbožňuje. To jediné právě teď určovalo jeho hodnotu a drželo ji na vratkém laně průměru. Musíme mít chlapa. Bez něj se usmrkáme v propadlišti bezcenných.

Být tak baculatá a smířená. Předpokládám, že určité množství tuku dokáže problémy rozpustit. Nebo nejistotu. Což je jejich příčina nebo následek, podle toho, z jakého se díváte úhlu.

Teď alespoň neležím dole. Držím balanc, rozpažuju ruce. Roztahuju stehna a mezi ně vkládám velké duté tělo. Svírám krk. Na každý pád, na každý tón slastně vibrato.

Všechno se změnilo, když jsme zabili a pohřbili Tomáše. Tedy jeho přízrak, který jsem si nosila od podzima, kdy mi do čaje přimíchal prášky na spaní a zmizel.

Ten pohřeb mě zachránil. Jakub mě zachránil.

Vlasy jsem si dávala z očí. Před hřbitovní branou jsem vyplivla orbitku. Za mnou se loudal Jakub a jeho dlouhý stín. Ztratila jsem se mu mezi hroby. Pobíhala jsem uličkami jenom s vírou, jenom s vírou.

A pak jsem to místečko našla. Tady bude stát: Tomáš Vorel, třeba 7. 10. 1980 až 30. 5. 2010. Nepamatovala jsem si ani jeho narozeniny. A přitom jsem si jej hýčkala tak dlouho. Na ten plácek jsem položila kopretinu.

Jakub si mě odvedl. Měla bych mu poděkovat. Prokázat vděčnost. Třeba hrát na cello... třeba jenom tak? Adekvátní výraz díky za to, že zachránil tu holku ve mně... Vypustil jed. Holku ponechal. Už ji jenom udržovat. Vypouštět žluč a nestárnout. Nedospívat. Konec konců... není nic staršího než včerejší holky.

(Z cyklu *Přípustná asymetrie*)

PETR CHVOJKA

ČERNÁ ZVONOVINA

Na louce tráva chtěla spát.
Byla noc hry a vůně.
Zvon tmy pak nešel rozhoupat,
ale duněl.

Visel až v podkroví oblohy,
těžký a rozteklý jak na spálené věži.
Plival nám zvonovinu pod nohy
A čas měřil.

Chodili jsme měkce v horkém kovu.
(Snad až příliš měkce.)
Mlátilo do nás znovu a znovu
jeho srdce.

ORLICKÉ HORY

JIŘÍ FRÝZEK

O černém psu

Sedlák Siebenreicher mýtil divoce rostoucí křoví na příkré stráni poblíž svého pole. Po celodenní namáhavé práci vracel se domů unavený. Blížil se večer, ale na něho čekaly ještě tři kilometry cesty. Hospodář šel sám, protože se čeledín vydal s kobyloou napřed, aby ji mohl ve stáji včas zaopatřit vodou.

Najednou za sebou sedlák zaslechl divný zvuk. Zvědavě se otočil – a srdce se mu rozbušilo. Vždyť se přímo k němu hnal černý pes, tak obrovský, že připomínal spíše statného vlka. Z pudu sebezáchovy se Siebenreicher postavil zády k lípě, která rostla při okraji cesty, a oběma rukama sevřel pevně sekeru. Člověk zvyklý v životě na ledacos pochopil, že musí psa nejprve uklidnit. Zuřivě vyhlížející zvíře na něho hledělo pronikavýma, zeleně světlékujícíma očima a bez přestání vrčelo. Náhle však promluvílo lidským hlasem. To již sedlákovi vstávaly vlasy hrůzou na hlavě, vždyť si uvědomil, že má před sebou strašidelnou bytost.

Pes řekl: „Nesvírej tak křečovitě svoji sekeru, stejně by ti byla málo platná. Raději mě dobře poslouchej. Půjď sem opět pozítří. U nejbližšího stromu začni kopat, dokud nenajdeš lidskou lebku. Až ji najdeš, povím ti, proč jsi měl tak učinit.“ Pes se otočil a odběhl. Sedlák se za ním díval, dokud mu zvíře nezmizelo z očí.

Po dvou dnech přišel k určenému stromu. Zanedlouho přiběhl pes a ukázal Siebenreicherovi, kde má kopat. Hospodář se hodně lopotil, než lebku skutečně našel. Zvíře ji vzalo do zubů a položilo stranou. Nato opět promluvílo: „Měl jsi strýce, Fridolín se jmenoval, a on se nečekaně přihlásil do cizinecké legie a stále v ní ještě slouží. Býval známým pijanem, často se dostával se sousedy do ostrých sporů. Před pěti lety se zle pohádal s Tomášem Stüverem ze sousední vesnice. Poprali se a tvůj strýc Stüvera probodnul nožem. Jeho tělo ukryl do křoví a šel domů. Když vystřízlivěl, vrátil se s náradím a mrtvého zakopal právě u tohoto stromu tak dobře, že Stüvera nikdo nenašel. Po čtvrt roce tvůj strýc vstoupil do legií. A bys věděl, že já jsem ta ubohá Stüverova duše, kterou máš vysvobodit!“

Sotva pes dovyprávěl, zmizel i s lebkou v nenávratnu. Sedlák si nechával tajemství dlouho pouze pro sebe.

O čarodějnických rejdech

30. duben náležel odedávna mezi dny veskrze nešťastné. A to kvůli čarodějnicím. Právě ony totiž posledního dubna navštěvovaly pilně stáje, chlévy, lidské příbytky a škodily zvířatům i lidem. Navíc měly spolky s peklem.

K tanečnímu reji shromažďovaly se na Šibeničním vrchu mezi Mladkovem a Celným. Nasedaly na košťata a pohrabáče a spustili: „Vylétíme s nimi vzhůru nad ohniště a budou se s námi toulat.“ Pak skutečně vzlétly a odletěly za čerty.

Při zpáteční cestě prošmejdily všechno, co nebylo označeno třemi křížky. Kravské mléko proměňovaly v krev a hnis. Krávy se jejich počínáním stávaly jalovými. Všude činily různé škodolibosti a špatnosti, dokonce prý pojídaly malé děti a opíjely se jejich krví.

Tomu, kdo zastrčil do hnoje březový proutek, však uškodit nemohly. Když chtěl hospodář ochránit svá zvířata, musel krávu nebo kozu dovést pozpátku do chléva a třikrát si před nimi odplivnout nebo měl zvířata postříkat svčenenou

vodou a dohlédnout, aby vkročila do chléva levou nohou. Kupoval-li se kůň, dostával cukr a zároveň byl pokropen svčenu vodou.

Kdo chtěl před čarodějnicemi ochránit nejen sebe, ale i narozené dítě, měl vařit v novém hrnci lichý počet špendlíků. Nedobré čarodějnice nemohly vydržet bodání a prosily, aby se s vařením přestalo. Při ochraně před čarodějnicemi pomáhali i duchovní, za důležité byly proto pokládány mše.

Stále se setkáváme s lidmi, kteří kouzlům věří. Máte-li prý u sebe posvěcenou křídou, tancující čarodějnice určitě spatříte.

Pověst o pěti lesních mužíčcích

Jednou večer, někdy kolem desáté hodiny, se myslivecký mládenec z Olešnice ještě pořád toulal lesem. Ocítl se v těžko prostupných místech, všude samé výmoly, k hranicím pouhopouhý skok. Únava ho zmohla, nespěchal, a proto se uložil do trávy tak vysoké, že se v ní ztratil jako kapka v moři.

A tehdy spatřil něco, z čeho se mu až dech zastavil. Na malé planince zčistajasna vzplanul náhle oheň a kolem něj poskakovalo pět malých mužíčků. Všichni by se vešli do otevřené dlaně. Jejich zelené oblečení podobalo se mysliveckému. Vousy měli dočista bílé, dlouhé a ovinuté kolem boků. Myslivec brzy pochopil, že se setkal s lesními trpaslíky, kteří rozuměli všemu, i řeči lesních zvířat. Často rozmlouvali se zajíci a liškami, pečovali o houby a všechny lesní plody.

Následujícího dne se setkání opakovalo. Trpaslíci se mládence ptali, co by si nejvíc přál. Myslivec odpověděl, že by chtěl hodně hub. Jenže tou dobou způsobili houbaři v lese mnoho škod, když zbytečně podupali krásné houby. Rozhodnutí trpaslíků bylo tedy jednoznačné – viníci musí být potrestáni. Nejvíce se tenkrát zlobil trpaslík, který měl houby na starosti. Zatočil třikrát černou holí kolem hlavy a všechny houby v lese proklel. Potom se ozval třeskot a přihnala se taková bouře, že se i stromy lámaly. Na místě, kde se trpaslíci objevovali, vyšlehl opět plamen, ale lesní mužíčkové se již nevrátili. Ani houby nerostly, jenom prašivky.

Jeskyně

Nám neznámý rytíř v řinčící zbroji projížděl prý kdysi, snad někdy v raném středověku, zdejší krajinou. Poblíž Sněžníku přihodila se mu tuze podivná věc.

V dobrém rozmaru a s veselou písničkou vešel do krčmy, kde ho přivítali a pohostili, jak se patří. On jim na oplátku vyprávěl příhody ze svých putování. Rozpovídal se třeba o tom, jak jistého vévodu doprovázel do Itálie, dokonce i Řím navštívili.

Potom se ale řeč stočila na místní život. Od vesničanů se dozvěděl, že se obávají vstoupit do lesa kolem Sněžníku. Když se ale rytíř ptal po důvodu jejich strachu, odpovědi se nedočkal. Všichni se jenom bázlivě pokržívali. Pouze představený

obce pak zamumlal cosi o nějaké nestvůře, která všem nahání hrůzu. Rytíř, ve svém mládí a udatnosti, se hned rozhodl, že se o všem přesevďčí sám.

Příštího rána se tajně, aniž domácí něčeho zpozorovali, a v plné zbroji vypravil na cestu. Těžko prostupným lesem však daleko nedojel, proto z koně seskočil a ubíral se dál pěšky korytem říčky podél příkré straně. Ale i tak byla cesta stále obtížnější nejen pro rytíře, ale i pro jeho koně. Potom se ocitli na malém lesním palouku a příjemné místo využili k odpočinku. Jak se rytíř rozhlížel kolem, spatřil na opačném konci cosi tmavého. Přišel blíž a viděl, že stojí před vchodem do jeskyně. Odložil štít a chtěl vlézt dovnitř, aby jeskyni prozkoumal, Vtom zaslechl podivné zvuky, chvíli to praskalo, chvíli zase vrčelo. Zůstal tedy raději venku a se štítem v ruce tasil svůj meč.

Ale to už zaplnila skoro polovinu vchodu mohutná dračí hlava, hrůza až pomyslet, jaké tělo k hlavě náleželo. Rytíř se nepřestával krýt štítem. Obával se totiž, že každou chvíli vyšlehne z dračích nozder ohnivý plamen. Jaké bylo ale jeho překvapení, když drak místo toho promluvil lidským hlasem: „Co tady děláš? Chceš mě snad zabít?“ Rytíř draka uklidňoval, že prý přišel z pouhé zvědavosti a nemá v úmyslu nikoho zabít. „To by se ti asi těžko podařilo! Udělej mně místo, ať mohu vylézt,“ ozvala se nestvůra a před jeskyní se vyplazilo tělo dlouhé skoro tři domy, se silnými nohama a dlouhými drápy. Jakmile drak otevřel tlamu, ukázal řadu zubů ostrých jako nože a přitom pokračoval: „Nepřišel jsem s tebou bojovat, bylo by to stejně zbytečné, vždyť by stačil jediný úder mým ocasem, i když jsi udatný. Můžeš mně ale důvěřovat. Pojď se mnou do jeskyně, ukáži ti něco, o čem nesmíš s nikým mluvit!“

A tak se rytíř dostal do jeskyně, nebývale prostorné, osvětlené a nádherně vybavené. Na podlaze koberce, nechyběl ani stůl s vybranými jídly. Jenom rytíř mezi tou nádhrou zůstal sám. Drak zmizel. „Kde jsi, příteli draku?“ tázal se proto rytíř. „Tady jsem!“ uslyšel vzápětí. To už ale před ním stál šlechtic v krásném obleku a rytíři nabízel místo u stolu. Ten byl poněkud nedůvěřivý, a proto se ujišťoval: „Myslíš to doopravdy, nebo si ze mne tropíš žerty?“ Šlechtic mu řekl: „Ale ne, netropím, pocházím z poněkud zvláštního rodu. Vlastně jsem dračí člověk a objevuji se v obou podobách. Zprvu to byla kletba, nyní snad i výhoda.“

Rytíř pak zahlédl, jak se v koutě mihlo malé dráče. Ke stolu přisedla i žena, šlechtična. Všichni si dlouho povídali. Teprve až pozdě odpoledne zopakoval rytíř slib mlčenlivosti, rozloučil se a vrátil se do krčmy, kde měli již o něj obavy. On jim o svém výletu příliš nevyprávěl, nezapomněl na slib mlčenlivosti, který dal. Prozradil pouze to, že byl u Sněžníku a vesničanům doporučil, aby zůstali shovívaví.

Když se rytíř rozloučil a odjel, rychtář se rozhodl prozkoumat s početným houfem vesničanů obávaný les. I oni se dostali k jeskyni a spatřili draka. A protože rychtář ve své nerozvážnosti burcoval lidi, aby na draka zaútočili, ohnivý plamen

z dračích nozder spálil takřka polovinu útočníků. Drak se vrátil do jeskyně a právě odtud se za chvíli ozvala hrozivá rána. Jeskyně byla zavalena a drak zmizel. Uvnitř téměř dvousetmetrové jeskyně zbyla na zemi jen bílá bahnitá vrstva, velice podobná tvarohu. Snad právě proto bývala jeskyně později označována jako Tvarohová.

Pomodlete se!

Čtyři povozy, těžké, plně naložené, tažené stejným počtem velkých a silných koňů, jen stěží zdolávaly další díl cesty z Vratislavi do Sudet. Kupci měli doposud štěstí, i když vezli žádané zboží a chránil je pouze pětičlenný doprovod na koních, s obávaným loupeživým rytířem se prozatím nesetkali.

Dlouhá cesta hlubokým hvozdem se již chýlila k závěru a volná krajina, vhodná k odpočinku, byla na dosah, muži tedy poklekli k děkonné a zároveň prosebné modlitbě. Náhle zaslechli šepot: „Pomodlete se!“ Ač se všichni rozhlíželi sebevíc, nikoho nespátřili.

Na okraji lesa se skupina utábořila. Ze všech vozů vytvořili pro jistotu obrannou hradbu a ozbrojený doprovod se postavil na stráž. Pak nastala chvíle vhodná pro posílnění a odpočinek.

Když se chystali na další cestu, uslyšeli přibližující se koňský dupot. Ještě dříve než si uvědomili, co se vlastně děje, měli před sebou jezdce v černém brnění. Jeden z nich, rytíř s černým péřovým chocholem na helmici a sklopeným hledím, jim tvrdým a nesmlouvavým hlasem poručil, aby se rozprchli, ale převážené zboží a koně ponechali na místě, jinak prý poteče krev, protože všechny zabije. Kupcům tedy nezbývalo nic jiného, než aby poslechli a nebrali výhrůžky na lehkou váhu.

Co se ale nestalo! Sotva kupci zmizeli v lese, zaduněl vůkol opět dusot koňských kopyt. To přijížděli jezdci v nádherném stříbrném brnění a s jedním rytířem v čele. Obě skupiny jezdců na sebe zprvu jen vyzývavě hleděly a vyčkávaly. Z obavy, že přijde o kořist, dal ale nakrátko loupeživý rytíř znamení k útoku. Dlouhá kopí byla napřažena, meče taseny, v rukou některých se objevily válečné palice. Rozpoutala se divoká krvavá řež.

Po půldruhé hodině byli černí poraženi. Velitel vítězů se obrátil směrem k lesu, v kterém se ukrývali kupci se svým doprovodem, zvedl hledí a zvolal: „Vraťte se, lidé, vezměte si, co vám patří, a jeďte pokojně dál. A pomodlete se!“

(Z knihy Jiřího Frýzka *Ze světa pověstí*, vydal Oftis Ústí nad Orlicí)

PUBLICISTIKA

Profesionální naslouchač

Starostlivá matka k pronajmutí. Svatbu může mladá Japonka zažít se ženichem z katalogu nebo prostě jenom sólo. Obchod s osamělostí se v zemi vycházejícího slunce stal výnosným byznysem. Pokud se obyvatelé jediného císařství na světě cítí komunikačně vyprahlí, mohou využít služeb profesionálního naslouchače.

Japonské restaurace začínají nabízet místa jen ke stání, aby nikdo nemusel sedět u stolu sám. Jinde vám místo souseda posadí ke stolu roztomilého plyšáka. „Kamarádku“, co s vámi oslaví narozeniny, či profesionální maminku, která s vámi probere vaše starosti a ještě vám uklidí byt, si můžete objednat u speciální agentury. Poštačky si zase za malý poplatek popovídají s japonskými seniory o počasí, zeptají se jich na zdraví nebo je pozvou na malou party na poště. Každý den přibývají v japonských městech lidé, kteří se zastaví na nárožích, kde se usazují profesionální naslouchači, jimž mohou vylít své srdce a vypovídat se jim z problémů.

Je to až k smíchu, kdyby to nebylo k pláči. Japonsko je pro obyvatele Asie, Dálného východu, ale i Evropy konzumním rájem moderních technologií. Jenže jeho obyvatelé stárnou, děti se rodí stále méně. Mladí Japonci se nechťejí ženit ani vdávat, téměř dvě procenta nezaměstnaných japonských singlů ve věku od 20 do 59 let žije v absolutní izolaci od společnosti. Vážne komunikace na pracovišti, v rodinách, ve školách. I my vymíráme a mluvíme spolu stále méně. V roce 2100 bude prý už jen 5 milionů Čechů, tvrdí primář porodnice v Jihlavě Aleš Roztočil. Čeká nás v budoucnu něco podobného? Jsou peníze či kariéra opravdu to hlavní? Lze měřit hodnotu člověka jen peněženkou a titulem, přestože se nám to někdo neustále snaží vnutit? Může živého člověka nahradit virtuální přítel na facebooku?

Kde vzít ten víchr z hor

Na náměstí se u nás na podzim vždy utáboří kramáři. Jak symbolické. Už je to tady. Už zase budeme slavit vítězství pravdy a lásky nad lží a nenávistí.

Jenže pravda má utržený podolek a láska si s brekem zamačkává boule, neboť od lži a nenávisti dostaly obě zase pěknou nakládačku.

Místo moudrých vládců spolek malomocných, který se ve stále kratších frekvencích rozpadá. Který šilený principál sestavuje ten ansámbl? Alkoholici, klientela z Bohnic, hulvátští čeledíni, uchazeči o celu na Borech, staré metly, mladé metly. Mocipáni, co zaspali dobu, netušíc, že robota byla zrušena. Otřískané najády v kašmírových šálách. Ke všemu svolné služtičky z hloupého kalendáře. Hochštapleři s bílým límečkem a černým svědomím, bez rozdílu spektra.

To jsme chtěli? To má být elita národa? Vzducholodi je ti třeba, abys vystoupal k výši jejich nadutosti, prostý občane z Vysočiny, marně šfárající poslední korunu zapadlou v podlaze! Chůdy si vezmi, chůdy, abys přehlédl tu armádu loupeživých Braniborů, která nemíní odtáhnout, neboť ještě nebyl splněn plán. Ještě nebylo vše rozkradeno, ukradeno, zašmeleno, zašantročeno, zcizeno a odkloněno na soukromá konta na Kajmanských ostrovech.

V závětrí čeká na svůj podíl banda kmotrů, kteří tuhle strakatou maringotku postrkují. Bezohlední lichváři, zlaté řetězy na býčí šíji, nadupané terěňáky a výrazný odér bývalých zelinářů, taxikářů, veksláků, majitelů pokoutních heren a pasáků erosenek. Demokracie rozkvétá, byť s kosmetickou vadou, a ti co kradli po léta, tak zase klidně kradou.

Četnictvo je ale bezzubé, neboť si brzy bude nosit do práce vlastní výplatu a pendrek. Církevní elita opět šmátrá po desátcích, slepá spravedlnost marně hledá váhy, které jí někdo ukradl a prodal do šrotu. Svrab a neštovice, trafiky za stranické průkazky a cenzura. Historie se opakuje.

Kde jenom vzít bičík k vypráskání vypasených čuníků ze rži? Kde vzít ten vichr z hor, aby rozehnal bandu zmalovaných komediantů? A podle litery paragraf šavle, teď dumej o právu, Havlíčku, Havle!

Štěpánka Saadouni

PŘEDSTAVUJEME nového člena Literární sekce JINDŘICHA TOŠNERA

Jindřich Tošner, 1947

Lékař, učitel, vědec, básník, nakladatel a celoživotní smolař procházející životem se štěstím. Nejlepší básník mezi gynekology a nejlepší gynekolog mezi básníky. Špatný, ale zarputilý golfista, běžec, tenista, fotograf a lyžař. V roce 1996 publikoval 2 básnické sbírky Nic se nestalo a Noční vizita. Vydal také dvě knihy esejů: Jak velké ryby chytají gynekologové (2004) a Akreditace kbelíku (2009). Od roku 1992 vydává časopis Gynekolog. Je jeho šéfredaktorem. Publikoval 147 vědeckých článků, je spoluautorem učebnic gynekologie a porodnictví. Po odchodu do důchodu zaměnil životní etapu lékaře za neméně vzrušující a stresující etapu tvůrčí. Básnický a hudební recitál Láskyplné pas de deux měl premiéru 3.12.2014. Následovaly další 2 reprízy. Záznam představení vyjde knižně pod názvem Láskolamy v září 2015. Připravuje komponovanou výstavu fotografií a poesie.

SESTRA

Závěj samoty uklízí
praskot topení
v pokoji sněží vata
sestra, blankytný anděl, sladká Dulcinea
sehnula se pro vločku
blůzička se jí třepotala
jako papír na kostře draka
snad pro mne, snad pro lékaře
upustila ještě
malý srpek bílé kůže
z klína
za oknem rozkvetl růžový sad

NOČNÍ VIZITA

Po špičkách obcházím
koráby postelí
a jejich lidské stíny
když vyplouvaly
účtoval někdo jiný
s pokorou
se smutkem
pronikám temnotou pokoje
jednička ještě dýchá
dvojka
ta už ne

POKOJ 113

Nejsou starší
ani víc nemocní
jen z jiné planety nesou
vzkazy všemocným
pavoučí nožkou
ještě slyšících
tkají stále
řidčí síť
jsou komnaty
kde nestačí
jenom chtít

NEMOCNIČNÍ ÚČET

Jsem strážcem pokladu
bezradně pozoruji
jak cenná tekutina
vytéká z tvých cév
nemám ji čím zastavit
hrdina říká
to chce klid
zatím se na hoře hojnosti
Sisyfos bez kamene
klaní slunci
blouzní o vodě a chlebě
sám nade všemi
všem i sám sobě
k nepotřebě

- Po chuťovkách roste chuť na pořádné jídlo.
- Nic se nedá uspěchat – i maratón by pak ztratil svůj smysl.
- Kdybychom všichni měli křídla, nikdo by nelétal.

AFORISMY JIŘÍHO FALTUSE

PŘEDSTAVUJEME nového člena Klubu MILANA BÁČU

MILAN BÁČA (*1959 v Chlumci nad Cidlinou). Vystudoval gymnázium v Náchodě a Pedagogickou fakultu v Hradci Králové. Od roku 1992 byl ředitelem obchodní akademie ve Svitavách, od roku 1999 je ředitelem gymnázia ve Svitavách, kde vyučuje český jazyk a literaturu. Přednáší na Pedagogické fakultě Univerzity Karlovy v Praze. Žije ve Svitavách. Organizuje kulturní akce a věnuje se amatérské fotografii. Je autorem básní, řady učebních textů (např. *Literární dokumenty a svědectví*, *Syntaktická cvičení*), odborných textů z oblasti školského managementu, četných regionálních příspěvků, literárně zaměřených článků (např.

o K. Havlíčku Borovském, L. Vaculíkovi, O. Neffovi, J. Topolovi, A. Lustigovi, I. Klímovi, B. Němcové, A. Jiráskovi, T. Novákové, M. Burešovi, A. Novákovi), autorem nebo spoluautorem řady publikací o svitavských osobnostech, spoluautorem knih *Vavříny svitavských osobností* nebo *Svitavy - město v pohybu*. Jako redaktor se věnuje internetovému portálu *Literární toulky po Svitavsku*. Věnuje se především literární publicistice. V roce 2014 vydal v nakladatelství Oftis knihu *Literární toulky po Svitavsku*.

Mendryka u Litomyšle – dějiště Jiráskovy *Lucerny*

Divadelní hra Aloise Jirásky *Lucerna* je rozhodně nejznámější autorovou hrou a nejhranější původní českou divadelní hrou u nás. Byla napsána v roce 1905, předběžný náčrt publikoval Jirásek již v roce 1902 v časopisu *Zlatá Praha* pod názvem *Předehra* a s podtitulem *K divadelní hře začaté r. 1893*. Hra měla premiéru v Národním divadle 17. listopadu téhož roku. *Lucerna* byla také čtyřikrát zfilmována (poprvé v roce 1925 ještě jako němý film). *Lucerna* byla v pořadí již osmá Jiráskova divadelní hra a třetí, která se váže přímo k našemu regionu – vedle *Vojnarky* (1890 – Jirásek se nechal inspirovat skutečným osudem Marie Benešové z nedaleké Trstěnice) a *Magdalény Dobromily Rettigové* (1901 – příběh z doby, kdy tato česká vlastenka působila v Litomyšli). Dodejme ještě, že další Jiráskovou divadelní hrou, která se odehrává na Litomyšlsku, je do vesničky Sloupnice zasazená hra *Otec*.

Přímý doklad o tom, kde se děj *Lucerny* odehrává, chybí. Jasné je, že Jirásek rád vycházel z Litomyšle na dlouhé procházky, že se litomyšlským okolím nechal

mnohokrát inspirovat. Patrně tomu také bylo v případě Lucerny. Hra byla podle místní tradice zasazena do nedaleké osady Mendryka u Janova. V době stavby zámku v Litomyšli začal v roce 1573 Vratislav z Pernštejna stavět na okraji komplexu lesů nedaleko Litomyšle lovecký zámček pro svou ženu, Španělku Marii Manrigue de Lara (mimořádně - Marie přivezla do Čech malou voskovou sošku, později nazývanou Pražské Jezulátko, zobrazující Ježíše Krista v útlém dětství). Později byl dvůr pojmenován právě podle ní - Manrika (Menrika). Kolem dvora brzy vznikla dodnes existující osada Mendryka. Okolo roku 1775 postavil nad osadou Mendrykou ve stráni nad rybníčkem tehdejší majitel litomyšlského panství Jiří Kristián z Valdštejna-Vartemberka nový patrový lovecký zámek, nazvaný po něm Georgenlust. Neví se přesně, zda to bylo na stejném místě, jako někdejší stavba Pernštejnů. Vedle zámku byla postavena kaple sv. Huberta. Obě stavby jsou dodnes zachovány. Později se budova stala sídlem lesního úřadu a lesní školy, po roce 1960 sloužila jako letní sídlo dětí zaměstnanců Jednoty a od roku 1969 je sídlem charitního domova pro řádové sestry.

K vysvětlení zrodu *Lucerny* se Jirásek vrátil ve vzpomínkové knize *Z mých pamětí*, kde píše: „*Když vyšel první díl Sedláčkových znamenitých Hradů a zámků, byl jsem jistě jedním z jeho nejhrořivějších čtenářů. V tomto prvním díle ... dočetl jsem se o různých robotách na panství litomyšlském a také toho, že sousedé předměstí Záhradského bývali povinni při příjezdu páně ohně a světla v zámku opatrovati... Z této zprávy vyklíčila myšlenka o povinnosti poddaného, aby vrchnosti na zámek svítil.*“ O oné robotní povinnosti na Záhradi existuje zmínka v urbáři panství litomyšlského z roku 1610. Výše uvedené vlastní Jiráskovo sdělení podporuje tvrzení, že děj *Lucerny* je zasazen do prostředí Litomyšlska. Jirásek na Litomyšlsku čerpal další zdroje pro *Lucernu*, nesporná je např. postava podučitele Zajíčka včetně jeho supliky. V pozůstalosti Jiráska v Památníku národního písemnictví najdeme informaci o tom, že se jakýsi školní mládenec Josef Zajíček 4. května 1762 u ředitele litomyšlského panství Václava Svobody ucházel o kantorství: „*Vaší milosti ponížně netajím, jak tak já jakožto jeden Vysokomejský školní mládenec spolu klarinista primarius, valthornista, tenorista, fidicen, violonista a bassetlista, též také k tomu organista, neméně v nějakých menších věcech i komponista...*“. Zajíček ve hře *Lucerna* říká Haničce: „*Povídám v ní, co a jak, že já jakožto jeden školní mládenec, spolu klarinetista primarius, fidicen, valdhornista a bassetlista, též také k tomu organista a v nějakých menších věcech i komponista...*“

Spisovatel Karel Michl se snažil dokázat, že děj *Lucerny* je zasazen do Jiráskova rodného kraje na Náchodsko: paní kněžna připomíná vévodkyni Zaháňskou a podučitel Zajíček je prý vlastně strážkovický učitel Antonín Bek, autor veršované supliky z roku 1815, která je až příliš podobná té Zajíčkově ze hry *Lucerna*.

Existuje ještě místo v okolí Staňkova na Domažlicku, které si nárokuje, že právě tam je dějiště *Lucerny*. Vznikla tam dokonce naučná stezka „Po stopách

Jiráskovy Lucerny“, která turisty zavede až k hlohovskému mlýnu Paseka, který byl údajně předlohou pro mlýn v Jiráskově *Lucerně*. Mlýn na říčce Zubřině byl postaven v roce 1703 nedaleko hrádku Lacembok, který prý představuje v *Lucerně* onen lesní zámeček. Tato tvrzení pak místní dokládají tím, že Jirásek tamní kraj znal, píše o něm ve svých pamětech a že v úvodu hry samotné mušketyr straší mlynáře a o kněžně mu říká: „*Bude tu poprvé, ještě nikdá na tom dědictví nebyla, proto všechna panství přehlídí. Šest už jich objela, šestero panství; na Vlkově už byla, na Libořicích, Svojšíně, na Nedražicích a Lažanech, teď je na Březovicích a odtud přijede sem na Lohovou.*“ Tou Lohovou má být obec Hlohová, kde je onen mlýn.

Nutno připomenout, že i v Mendryce byl mlýn, ze kterého mohl doprovázet mlynář paní kněžnu s lucernou na zámeček. Dnes je nedaleko zámečku v Mendryce dům č. 117, který je přestavěným mlýnem, v jeho blízkosti jsou patrné zbytky mlýnského náhonu a místní obyvatelé u bývalého mlýna ukazují pařez velké a staré lípy. Možná to byla právě ta lípa, která podle pověsti skrývala poklad a která hraje důležitou roli v *Lucerně*. Paralela stromů a lidských osudů se v Jiráskově tvorbě objevila již v roce 1887 v cyklu *Stromy*, přičemž si Jirásek do pracovních poznámek tohoto cyklu připsal i zmínku o zámečku v Mendryce u Litomyšle. Prostředí Mendryky se pak objevuje ještě v Jiráskově povídce *Krajanka*.

(Milan Bába – kapitola z knihy *Literární toulky po Svitavsku*)

Původní lovecký zámeček v Mendryce dnes slouží jako sídlo charitativního domova pro řádové sestry

HOSTÉ KRUHU 41

MIROSLAV KAPUSTA je slovenský básník, autor několika sbírek, člen Spolku slovenských spisovatelů. Žije v Bánské Bystrici, kde organizuje poetické večery při Státní vědecké knihovně. S delegací SVK navštívil Hradec Králové. Zúčastňuje se literárních festivalů Po stranách Moravy a v letošním roce Dnů poezie v Broumově.

Klamanie je bezbolestná báseň

Aha padá hviezda
viem že ešte nespíš!
Tráva je modrá
vietor slepý
do korún stromov vráža
a ruky sa ako lesbičky kliesnia prstami
Never bránam do pekla
spravme si nebo
a za svet navôkol nech sa hanbia iní!
Keby som chcel hladieť veľké prsia
a tvrdé bradavky
objímam barokovú sochu
ale ty si živá...
Madonna mia!
Príd' si po dotyk
budem ťa skrývať pred svetlom
bezruké torzo nehy!
Nechcem
nežiadam
aby si dala za mňa ruku do ohňa
ani iní
človek sa mýli
a vo chvíli keď sa mu to nezdá
jahňa z vlka
kvíli – bľačí
a pritom iba stačí
podať ju mne...

VLADIMÍR PETROVIČ Slovenský básník, žije ve Skalici, venuje se historii, je autorem řady odborných publikací a sbírky básní *Cesty plné človečiny*. Patří k hlavním organizátorům festivalu *Po stranách Moravy*, několikrát se zúčastnil Dnů poezie v Broumově.

Pravda ma ničí

Pravda rôzneho druhu
ma ničí,
do toho priestor ničí,
rútia sa pravidlá,
ktorými svet žil.
Na krku zväzok
namodralých žíl
a snaha nikdy,
nikdy neuhnúť.

Te Deum

Bože, stavajú Ti kostoly,
na rázcestiach kríže
a sú to tí istí,
čo ubližujú ľuďom.
Viem, všetko je tak
ako v univerze.
Nie je to prepadák,
len máš tvorčiu tieseň.

LITERÁRNÍ SOUTĚŽ MLÁDEŽE V LANŠKROUNĚ

20. května se uskutečnilo vyhodnocení již 3. ročníku anonymní literární soutěže pro žáky základních a středních škol, vyhlášené pod názvem „Kde hledat úsměv“ Městskou knihovnou Lanškroun za podpory města. Příspěvky v poezii a próze, kterých se sešlo 72, hodnotila pětičlenná odborná porota. Sál zámku, zaplněný téměř do posledního místa, ocenil potleskem vítěze jednotlivých kategorií i všechny soutěžící a kvalitní hudební vstupy. Nelze již pochybovat o vzniklé tradici a konání dalšího ročníku soutěže v příštím roce.

Jiří Faltus

FOTO PŘIHLÍŽEJÍCÍCH PŘI VYHODNOCENÍ SOUTĚŽE

Světlana Pospíšilová

Co je úsměv a kde ho hledat

Úsměv hledej ve snech,
který zdá se každý den,
když jsi smutná, zazpívej si,
nebo zahraj na buben.

Když máš radost, zateskej si,
když jsi šťastná, zatancuj.
Svěží mozek čistý vzduch:
Přemýšlím! Nedělejte ruch!

Úsměv to je prima věc,
zvládne to i jezevec.
Dokážeš to také ty,
stačí jen roztáhnout rty.

Když se něco nepodaří,
nenaštvi se hned.
Něco přece vymyslíme,
na to můžeš vzít jed.

(Vyhodnoceno jako nejlepší poezie I. kategorie, 9 let)

OHLASY A RECENZE

Z NOVÝCH KNIH

Čtení pro chvíle oddechu připravila Marta Urbanová. K žánru detektivky či kriminálního příběhu se přiblížila před několika roky titulem *Vrah ve stínu* a další pokus učinila knihou *NA MUŠCE BYL VERSACE* (Epika, 2015, 137 str.). Čtenář najde všechno. Vraždy a jiné schválnosti, moře lásky všech kategorií i moře vody, intriky, rozšafnosti, pořouchlosti a mnohé další ingredience, podložené okouzlením dalekými končinami. Český kriminalista si odskočí na luxusní dovolenou do Miami, dopřeje si i okružní plavbu Karibikem, snad aby nevyšel ze cviku se během plavby pustí do pátrání. Anglický detektivkář, kritik a teoretik Ronald A. Knox sestavil v roce 1929 dnes již pochopitelně značně vyčpělé „Desatero detektivky,“ v němž mimo jiných zásad vyjádřil pochybnosti o únosnosti přemíry milostných vznětů v detektivních příbězích. Kdyby se v roce 1957 nerozžehnal s tím světem, konstatoval by, že Urbanová zdárně porušila snad všechna stanovená pravidla. Buďme objektivní, totéž učinili a činí i přední autoři, reálné životní parametry otevřely dveře dokořán drsné škole. Ty Urbanová zdárně minula. V letním období dovolených však jistě našla vděčné čtenáře.

Zapátral si i Jan Stejskal, pilný a svědomitý autor, znamenitý vypravěč pověstí, divadelník, kreslíř a hudebník. Jak nevzpomenout jeho znamenitého improvizovaného pěveckého vystoupení v Přelouči! *ZTRACENÝ OBRAZ* (Oftis, 2015, ilustrace autor, 127 str.) je příběhem dvou starších pánů, opředený lehce sentimentálním oparem. Pátrají po obraze, spojeném s mládím jednoho z nich. Ke cti příběhu poznamenejme, že se nejedná o finanční hodnotu obrazu. Dějištěm událostí je Chrudim, dějem procházejí známé místní postavy i věrně odpozorované figurky, také rozličné zajímavosti z historie města, jehož založení je spojováno s dobou knížete Mstivoje. Samotný příběh pátrání po obraze ustupuje do pozadí, národopisné prvky mají navrch, vyztužují konstrukci příběhu a činí Stejskalovu knihu zajímavou a poutavou. Na tom mají podíl i autorovy ilustrace, věrně a věcně dokreslující atmosféru děje.

Věra Kopecká připravila jako editorka dvě sbírky poezie. V citlivě vypravené bilingvní sbírce *TOKEM DNÍ* (2015, 68 str., fotografický doprovod V.K.) polské básnířky Haliny Kuropatnické-Salomon převažují originální texty, i tak se setkáváme s promyšlenou poezií otevřenou světu, trochu zasněnou, náznakově bilancující. Verš //šeptem říká, že na scéně pocítuje strach// má hodnotu osobní výpovědi. není to však strach deprimující, pouze obavy z podmráčných dnů života, jimž je třeba vymazávat vrásky. Po boku mu však svítá naděje ve ver-

ších //A koncem týdne//při západu slunce//vám začnou pod rameny křídla narůstat.//

Brněnský básník, malíř, hudebník a zpěvák Petr Moučka, zřejmě znalec a milovník dobrého vína, nazval svou sbírku příznačně VÍNA POHÁRY (2015, 80 str., fotografický doprovod V.K.). Je to poezie plná bytostného optimismu, radosti ze života, družnosti a čerení sblížujících vod. Jako kdyby člověk všem lidem pouze dobrým druhem byl. Drobná, charakteristická ukázka: //a šeptám neboj//strojím za tebou.//

František Uher

UNAVENÉ ÚDOLÍ ANEB CESTA LIDSKOSTI

Takový pocit jsem vždy měl z tvorby **Františka Uhra**, přestože žádná knížka jeho poezie dosud nebyla na světě. Ale jeho prozaické práce průběžně svědčily o jeho blízkému vztahu k ostatním literárním žánrům, zejména aforismům a veršům. Mnoho let před vydáním své prvotiny (Tichá plavba, ALFA-OMEGA, 2002) to potvrzovalo jejich publikování v denním tisku, literárních časopisech a sbornících. Dnes už se počet vydaných básnických sbírek, aforistické a epigramatické tvorby úctyhodně rozrostl (kromě sedmi sbírek pro dospělé, jedné pro děti a jedné s experimentálními texty, vydal pět knížek aforismů a epigramů a neuvěřitelné množství dalších textů), a to při mimořádně rozsáhlém díle publicistickém a prozaickém!

Určitý zlom v jeho poezii nastává vydáním skladby Noční pouště (Balt-East, 2013) o deseti částech složených z formálně zhuštěných veršů, jejichž výslednicí je zachycení mnohotvárnosti života v myšlenkově a filozoficky silné otevřenosti, vyvolané vědomím společného a nedělitelného lidství, poznamenávaného občas překroucenými vztahy a převrácenými hodnotami. Verše silně působí na čtenářovu představivost a burcují jeho svědomí a vědomí a přivádějí jej přes vyvolané otázky k vlastnímu, kritickému úsudku, a od snění k probuzení: „komu záleží / na křídlech Ikarových / pohřbených / na dně“. Sbíрка jako věčný i věčný seismograf našeho bytí.

V následujícím roce (2014) vydává Balt-East v reprezentativní úpravě **Unavené údolí**, šířeji pojatou básnickou skladbu o 21 částech tvořených volným nebo nepravidelným veršem, opět výrazně zhuštěné, plné otázek, vážících každé slovo při bohaté obraznosti a za soustavného hledání cesty života z izolace moderního světa. Autor pracuje s významovými přesahy, otevírá bolavé věci společnosti. Jeho jazyková hra je vážná, hluboce ukotvená v naléhavosti hledání nepřikrášlené pravdy jako opěrného bodu charakterizovaného přesností a přímočarostí:

„Odoláváme zvěstem přešlým mrazem Vzduchujeme
vanutí potměšilých větrů tušíme příčinu vadnutí hvězd“.

Verše plné blízkých obrazů umocňují svoji sdělnost, jejich smysl tak není v poučování, ale v poznání odkazující k symbolu nové doby: „Pouze o iluze není nouze“. Ostatně první oddíl je přílehlavě programově předznamenán citátem Bertolta Brechta: *Obtíže hor jsou za námi / Před námi jsou obtíže rovin*“. Básník nahlíží za kulisy doby a tuší přehlížená dramata a osudy životů. Přímočarost metafor vede k jádru věcí.

Básnický obraz v maximálně účinné jednoduchosti, kdy je čas vážit každé slovo a rozměr situací, a i bez váhavosti brát vážně jazyk hříček, neboť řeč jako nástroj dorozumění, bývá příčinou nedorozumění. „Řeč řež“. Silně pasáže, spousta různých záběrů do společnosti, do krajiny, do sebe; obraz střídá obraz v rychlém sledu.

Jazyk se v podobenstvích postupně zaměřuje na jednotlivé činy a události, váha slov narůstá, přecházejí v konkrétní apely a výzvy k nápravě, k cestě za sluncem, k opuštění stop nesnášenlivosti. Naslouchejme: „Řeky hučí Bory šumí“. Poselství jistoty nemá zázračných slov a je skromné ve svých výrazech: „Člověku je třeba: Lásky práce chleba“. Básník se brání stále více odcizenějšímu světu. Přestože „Není komu komu si postěžovat“, je „Lidských lebek dostatek“.

K cestě z neutěšeného stavu společnosti způsobené chamtivostí člověka se přidávají katastrofy, kterými příroda oplácí náš vztah k ní a splácí svůj dluh. Jsme ohlušováni výzvami, přesvědčováni o jejich správnosti, účelová milost zvedá mříže. Kdo se strachuje, nesmí zaclánět.

Jak nemyslet na dějiny a člověka nesoucího svůj úděl lidskosti k nejisté budoucnosti. Jaká je vlastně cena života? Toto má být míra hodnot: „Faleš bědy úrazy pády“. U fortny stát a hrát tiché rekviem? Máloliterá dnešní poezie (včetně mnohé vybrané do šesti svazků Nejlepších českých básní) zpracovala tak závažná témata a myšlenky. Zde strohost, umění zkratky a sevřenost textu nasvěcuje i nejprostší úkony z pohledů, před nimiž nelze zavírat oči, nahuštěné významy a fakta zasahují svou hloubkou, čtenář není hýčkán, ale veden k racionálnímu úsudku citem, který se nevzdává své úlohy být smyslem a posláním poezie.

Svět není pouze místem bezstarostných her, jeho dramatičnost vychází z ohroženého lidství, z boje o jeho osud. Unavené údolí je plné takových příběhů a svědectví, jeho nekonzumní charakter ve svém souhrnu kreslí obraz člověka zbaveného pocitu naděje, zato v zajetí úzkosti a rozpornosti nastavených hodnot.

V části Hořká závěť sdělnost výzev ke konfrontaci reality s představami vstupuje do vážnější polohy a v těsném spojení s hlavní myšlenkou celku: „Nečekejme v kleče než voda přeteče přes zborčené jezy“.

V úsilí o objektivní poznání pravdy, zdá se, že couváme do pravěku.

Brázdy naší paměti plné vzpomínek na válečná léta, moderní svět znovu plní obavami, stojícími v cestě snahám po nalezení pevného bodu rovnováhy a jistoty. Svět je ohrožován novými smrtonoši, křísícími zlo a hrůzu bolavých stínů dějin, zapsaných na pamětních deskách všech Lidic. Tuto pravdu nelze přikrášlit, „mluví slovy mrtvých“.

Nastává hledání jistot uprostřed rozkolísané doby. Přestože kdesi vyvěrá čistý pramen, omyly v navigaci rdoují z nedostatku očisty a odvahy, možnost narovnat křivou brázdou chamtivého pluhu. Vyzývává plakátová sdělení povyšují páchnoucí křivdy a pahodnoty, pokládají je za náhražku tvořivých metafor. Svět se odcizuje lidem, lidé světu. Člověk je dotvářen „Třísměnným provozem na zničení lidstva“.

Mnoho motivů navazuje a rozvíjí autorovy dříve vydané sbírky veršů a textů humanistického obsahu „znepokojivých myšlenek“. Tím jenom dokazuje svůj neustálý zájem o vše, co člověka formuje a tvoří podstatu jeho hodnot, a jaké jistoty vedou k našemu vzájemnému dorozumění. Vše je inspirováno tímto světem a jeho každodenními zápasy, starostmi i radostmi při vědomí stálého ohrožení vysoké ceny života. „I proto kdosi musí bdít“.

Jiří Faltus

(Nezkrácené znění recenze vyšlo v L.U.Ku č. 14/2015)

KOPÁČI JDOU

Knihy inspirované dělnickým prostředím nejsou v současné době příliš v kurzu. Ulpěla na nich lepkavá vrstvička socialistické budovatelské literatury, románů z prostředí stavby přehrad, ropovodů i železničních magistrál. Antonín Šlechta se tak se svou knihou *Pod zemí* pustil do poněkud rizikového projektu. Ale je dobře, že na něj našel odvalu.

Charaktery literárních postav nelze vždy vymyslet, realita vždy předčí všechny fabulace. Mít možnost pozorovat skutečné lidi a dokázat je zpracovat do textu, přináší vždy výrazně lepší výsledky. Dobrý čtenář pozná faleš a vyumělkovanost. Aniz bych chtěl propagovat glorifikaci vyseďávání po hospodách, špíny a extrémní prostoty, musím konstatovat, že v takovém prostředí se rodí ostře vyhraněné a překvapivé charaktery. Postavami, okolo nichž se všechno točí, jsou vodárenští dělníci, pohybuji se zdánlivě jen mezi výkopem a hospodou. Autor v nich ale nachází duši, často tak čistou, že by to nikdo nečekal.

První povídka *Sestup do podsvětí*, velmi dobře zvolená jako úvodní, seznamuje čtenáře s bizarní postavou dělníka Rádi, trpícího psychickými problémy. Současně autor zachycuje typický proces začleňování nováčka do dělnického kolektivu. Jednostranná drsnost rozleptávaná alkoholem kontrastuje s intrikami zdánlivě korektního kolektivu kancelářského prostředí. Povídka má pevnou jasnou linii s jednoznačnou pointou.

Naproti tomu následující *Nemoc a uzdravení* míří do zcela jiného rejstříku Šlechtova vyprávění. Horečnaté sny splývající s realitou se dobře snesou s košachtými větami plnými metafor.

Následující text srší ironií a nadsázkou. I když v současné době plně absurdních rozhodnutí úřadů, žalob a trestních oznámení se zdá, že autor vlastně vůbec nepřeháněl. Patočka v povídce *Havárie* se dostane do problémů díky vrozenému smyslu pro pořádek.

Fénix čtenáři představuje další pozoruhodné postavičky z kolektivu vodárenských dělníků, právě v této povídce se velmi ostře projevuje autorův záměr nalézt za maskami drsnáků citlivé povahy ochotné pomoci i člověku v nouzi. Pointa však míří k podpoře ne zcela vědomé.

Utajená povídka *Recept* – nějakým omylem zmizela z obsahu – sleduje uvadající vztah hlavního hrdiny povídek a jeho ženy. Hrdinovo rozpoložení se projevuje i v eseji, kterou tvoří pro svou dceru. Dostala název *Recept na člověka* a je v ní cítit hořkost zahrnující celý lidský rod.

I další povídky *Klam*, *Vzpomínky*, *Vlaha*, *Starý a starší* se zabývá vodárenskými dělníky a jejich osudy. Mohou se zdát bizarní a neuvěřitelné, ale autor si je nevymýšlí. Autor má dobře odposlouchané dialogy od hospodských stolů, z šaten i výkopů. Díky tomu působí texty přirozeně a uvěřitelně. V povídkách, které nemají zcela konkrétní děj, vrství Antonín Šlechta asociace jednu na druhou, což v některých případech působí poněkud složitě, toho si čtenáři mohli všimnout například v jeho předchozí knize *Sedm pádů smrti*. Nicméně Antonín Šlechta nepíše jednoduché a zábavné texty. Čtenář se s nimi musí poprat, přijít jim na kloub. I když kniha *Pod zemí* patří mezi ty, v nichž dlouho tápat nebudeme, přesto v ní je mnoho míst, nad nimiž se můžeme zastavit a přemýšlet.

Jiří Lojín

(Zveřejněno na www.vaseliteratura.cz)

DŮM VE MNĚ ULOŽENÝ

V tomto případě jde sice o konkrétní, modře laděný dům, uložený od narození v paměti Marty Urbanové, to však nevylučuje, že s přibývajícimi léty, životními zkušenostmi a vzpomínkami si jako opěrný bod určitě i mi ostatní v sobě podobné bezpečné místo, cihlu po cihle jako stavbu navršíme ze svých prožitků. Všichni však nemusíme psát zrovna verše, záznamy plynutí našeho času však mohou mít mnoho podob.

Ze sbírky veršů **Modrý dům** se však můžeme nejen poučit, jaké hodnoty a jistoty tvoří domov, kde hledat moudrost, jak nás láska dokáže proměňovat a mnoho dalších obyčejných sdělení přerůstajících v básnická poselství. Verše **Marty Urbanové** obsahují silně hmatatelný duchovní a smyslový obsah, často

jsou nenásilným návodem k zamyšlení, charakterizuje je hledačství, touha po jasnosti a jistotách, neuzavírají se proto do sebe, jejich optimismus je založen na prožitcích lidských vztahů, na bohatosti vnitřního života a silné touze po poznávání světa kolem nás i po odkrývání hlubin lidské duše, skrytých souvislostí naplňujících naše životy citem a smyslem v různých polohách. A to, ať již jde o prchavé okamžiky či rozměrné události, vyvolané zásadními bolestmi světa nebo nejprostšími, běžnými věcmi a jevy, z nichž se dokážeme obohatit a poučit, a jež básně přetaví v poselství.

O tom všem Urbanová ví své, protože není pochyb o tom, že k životu potřebuje milovat, aby se dokázala ze svého širokého srdce rozdávat a její neúnavné hledání získávalo další rozměr jistot své pozemskosti. Modrý dům nejen, že dokáže čtenáře vyzvat k dialogu, ale ukázat mu i bez sentimentality cestu pokory a úcty při návratu k pramenům. A to určitě proto, že se dokáže podívat nejen na svět jaký opravdu je, ale také se stejným zaostřením pohledu i sama na sebe.

S přáním vysloveným už Františkem Uhrem nad závěrem sbírky (b. Epitaf) lze jenom souhlasit (Kruh č. 39). Sama autorka to moc dobře ví (b. Tam, str. 35), má totiž stále ještě dost na rozdávání ze svého talentu. Neobávám se, že by

„V zahradě zůstala
socha s prázdnou náručí“

Tomu uvěřit v žádném případě nelze.

Jiří Faltus

SLOVO ČTENÁŘKY

Velkým překvapením pro mě byl hned první příspěvek Kruhu č. 40. Ani se nechce věřit, že autorce ilustrace JARNÍ PÍSEŇ BOROVÉHO LESA Alexandře Fialové je teprve 12 let. Postava dívky na obrázku je profesionálně provedená – pohyb, vlající šaty. Nesporně další mladý talent.

Pan Milan Dušek měl ve výběru NA SLOVÍČKO S VĚROU KOPECKOU ŠŤASTNOU RUKU. Do jubilejního 40. čísla *Kruhu* byla tato volba víc než vhodná, protože *pani Kopecká nesporně patří k těm, kteří ve Středisku východočeských spisovatelů přinášejí to nejlepší.*

Ukázka paní Ivy Tajovské POD SLUPKOU vyvolává otázku, kam se poděly sliby, jak se bude postiženým vycházet vstříc, jak jim bude umožněno plnohodnotně se zařazovat do společnosti. Pokud jim navíc chybí i rodinné zázemí, je jejich život víc než složitý.

S chutí jsem se začetla do epizody od Václava France OSTŘE SLEDOVANÉ MRAVY a ani na okamžik jsem nepochybovala o tom, že se jistě někde ve skutečnosti přihodila. Tak poutavé a přesvědčivé jsou psané všechny příběhy pana France.

Pan Jan Dvořák mě HODINAMI ČASU rovněž potěšil. Mám ráda jeho postřehy vkládané do textu. Vybírám namátkou: „... „s turistikou se protrhl pytel a štvanci poznávání si tvořili vlastní obrazy i o Paříži.“

Zatímco aforismy pana Františka Uhra mě aktivují při prvním čtení, u (NE) SPRÁVNĚ NASTAVENÝCH UKAZATELŮ SMĚRU tomu bylo jinak. Vracela jsem se k ním *několikrát, abych v řádcích objevila něco nového, co jsem předtím nevnímala. Taková poezie přitahuje, je jedinečná a provokující.*

Tři básně pana Petra Musílka ŘEČ LÉTA, VZDUCH a MOTÝLCI – jak pravdivě ke čtenáři promlouvají: „... a srdcem pochopí // že tam kde létat lze // je na nic se plazit...“

POSLEDNÍ ROZLOUČENÍ v rubrice Publicistika od paní Libuše Matysíkové musím prezentovat opět citací, i když zas to třeba sklidím kritiku. S pročitěnějšími slovy jsem se snad ještě nesetkala. „Vždyť poslední rozloučení je poslední službou lásky, kterou prokazujeme těm, kteří nás předešli.“

A teď už jenom přání. Přála bych si mít v rukou a pročíst ještě nejméně dalších čtyřicet čísel Kruhu. Vždyť čas tak letí a čtyřicet čísel Kruhu, to je pouhých deset let.

Dagmar Poláková

ZAZNAMENÁVÁME A KOMENTUJEME

JUBILEA

Kulaté: Antonín Šlechta	17. 11
Elena Kulakovská	23. 12

Nové knížky členů v roce 2015

- Marta Urbanová – **NA MUŠCE BYL VERSACE** – sbírka detektivních povídek v nakladatelství EPIKA Jan Medek, Jindřichův Hradec. Obálka Anna Goldmannová, pevná vazba 135 str.
- Jan Stejskal – **ZTRACENÝ OBRAZ** – povídka *s vlastními ilustracemi autora ve vydavatelství OPTIS v Ústí nad Orlicí*. Str. 128.
- František Uher – **ABSOLUTNÍ ROVNODENNOST** – sbírka básní doplněná aforismy, 76 str. formátu a 6, ilustrované fotografiemi Věry Kopecké. Vydavatel Věra Kopecká.
- Jana Wienerová – **PŘEDCHÁZENÍ** – Soubor zamýšlení nad smrtí a umíráním, který sestavila J. W. z prací *přátel a svých* (Texty, básně) nechybí ani citace z evangelií. Upravila vydavatelka Věra Kopecká. 28 str. formátu a 5.

- Jiří Lojín – **NOC JE NEKONEČNÁ** – sbírka povídek v nakladatelství Kosmas. Brožovaná, 136 str.
- Jindřich Tošner – **LÁSKOLamy** – sbírka poezie s fotografiemi autora. Vydalo nakladatelství Medaxart Třebechovice pod Orebem, 80 str.
- Lubomír Macháček **ZELENÉ VDOVY** – sbírka povídek v nakladatelství Pavel Mervart v Červeném Kostelci. Brožované, 177 str.

- 17. května uvedla televize NOVA 13. část detektivního seriálu **Policie Modrava s názvem Vražedné esemesky**. Epizoda byla natočena režisérem Soukupem na motivy povídky Pastýř, co neměl ovce, kterou napsal náš člen **FRANTIŠEK UHER**. Nesporně jde o úspěch, k němuž blahopřejeme a věříme, že v další chystané sérii bude námětem i další autorova povídka.

Ocenění

24. 4. 2015 v sále chrudimského Regionálního muzea byl **JAN STEJSKAL** jmenován osobností města Chrudim v oblasti kultury za rok 2014.

VZPOMÍNKA NA LUDVÍKA VACULÍKA

Zemřel prozaik, fejetonista a publicista

Ludvík Vaculík

narozen 23. 7. 1926 v Brumově u Valašských Klobouk

zemřel 6. 6. 2015 v Dobřichovicích

Z myšlenek:

Nikdo nemůže tvrdit, že majetek, zisk a trh jsou garanty občanské svobody a demokracie.

Ano, jsou: pro ty majitele.

Život je neustále se zpřesňující definice toho, čím nikdy nebudeme.

Fejeton se píše citem, ne rozumem.

/.../ Teď právě se zas blíží konec třetí stránky, a kdyby toto musel být fejeton, už bych byl na sebe zlý. Rozhodl jsem se ale, že tentokrát budu pokračovat lejnovitě až do konce. Stejně jsem to přepsal už pětkrát.

Když mi už nic ke zlepšení nenapadá, zkusím si svůj text přečíst jako by ho psal někdo jiný. A hned vidím: toto je jak od Hrabala, ven s tím! Tady to připomíná Kunderu, dokonce Párala! Do ř...i! myslím si hlasitě. A místy jako bych napodoboval už i sám sebe! Takže já to dopravuju k svým vlastním klišé? Manýra? Jak se tomu vyhnout, a nezabřednout do funkcionalistické, bezpříznakové čistoty Ivana Klímy? Sedám a začínám to celé opisovat: mám vyzkoušenu naději, že při plynulém opisování textu, v němž už není věcných problémů, nově se jím vzruším a vzrušení přinese mi nový výraz. Zkrátka, nechávám se sebou hněvat i dojímat. Poznám při tom místa suchá a němá. Když mám čas, opravím je, ale vždycky čas už nemívám, a tak tam ta místa někdy zůstala, upozorňovat na ně nebudu.(...)

(Jaro je tady, 1981–1987)

Ludvík Vaculík, Marcella Marboe, František Uher – 2. maratón v Pardubicích ve Zlaté štice

Zprávy z oblastí

V dubnu se v Rychnově nad Kněžnou konalo v rámci IV. ročníku Svátku knihy sympozium „Pocta M. D. Rettigové“. Spisovatel, badatel a historik Jiří Frýzek tam přednesl studii „Neznámé skutečnosti ze života Jindřišky Rettigové“.

Plenér v Křinicích

- Ve dnech 23. 5. – 31. 5. se konal plenér v Křinicích. Celkem 28 výtvarníků pracovalo na zobrazení barokních památek Křinic, Broumova a okolí a také přírodních krás Broumovska. Účast byla mezinárodní, 9 Čechů, 16 Poláků a 3 výtvarníci z Ukrajiny.

Užívala jsem si tvůrčí atmosféru zajímavých profesionálů i amatérů.

Byla jsem pozvaná na Večer poezie, který se v rámci Plenéru konal. Věra Kopecká představila knihy vydané v roce 2015. Autoři děl byli přítomni a tak prezentovali své verše osobně. Z Polska nevidomá Halina Kuropatnická - Salomon, Kristýna Leśniowska-Pasionek a Monika Macejczyk, Irena Malinská z Ukrajiny četla verše v ruském jazyce, Antonín Matuszkiewicz žijící v Čechách svou ukázkou v rodném, polském jazyce. Petr Moučka z Brna uvedl ukázkou ze své nové sbírky „Vína poháry“, Olga Novotná ze sbírky „Protihráč slunce“. Večer poezie se zúčastnili též sponzoři, Mgr. Míková, starostka Meziměstí a Ing. Jarkovský z Jaroměře a několik hostů.

Výtvarníci předvedli svou tvorbu na dvou výstavách. Většinou vystavoval každý z nich 3 díla. Dopoledne v Broumově, odpoledne v Křinicích za účasti obyvatel obce a paní starostky Libuše Rosové, která byla patronem celé akce.

III. mezinárodní plenér v Křinicích na mne působil jako oáza štěstí, klidu a porozumění v dnešní náročné době naplněné honbou za hmotnými statky.

Olga Novotná

- **Ve dnech 24. – 26. července** se konal v Senici na Slovensku 4. ročník festivalu Po stranách Moravy, tentokrát s mezinárodní účastí. Kromě básníků slovenských a českých se jej zúčastnily i autorky z Polska. S nimi se organizátoři potkali na Dnech poezie v Broumově. A nutno zdůraznit, že zpívaná poezie v podání Barbary Pachury (organizátorka Noci poetů v Bielawě) festival velmi obohatila. Ze Střediska východočeských spisovatelů se festivalu zúčastnila Libuše Matysíková, Olga Novotná a já. V programu setkání byla kromě jiného návštěva rodné obce Milana Rastislava Štefánika a jeho mohyly na Bradle, poetická dílna a gala večer v lázních Smrdáky, v němž vystoupili všichni zúčastnění autoři a také host festivalu herec J. Šimonovič. Atmosféra byla přátelská a umožnila nejen se seznámit s tvorbou kolegů, ale také výměnu

zkušeností s pořádáním takovýchto setkání. Někteří jeho účastníci se chystají do Broumova.

Věra Kopecká

- **V srpnu vyšlo už 17. Číslo JMB Newsletteru malíře, grafika a ilustrátora Václava Smejkal z Lanškrouna.** Zabývá se hlavně výtvarným uměním. Mnohé naše členy jistě především zaujme článek Návštěva u spisovatele Petra Chvojky v Nasavrkách, který je doplněn sedmi fotografiemi ze setkání. Spisovatele, básníka a výtvarníka Petra Chvojku před časem výbor jmenoval čestným členem Střediska východočeských spisovatelů a zmíněný článek je dalším důkazem, že se tak stalo plným právem.

Zmíněné najdete na [http: www.imb.moxo.cz](http://www.imb.moxo.cz)

- Šetří se – poslouchá jenom na půl ucha.
- Je-li všem všechno jasné, zřejmě nastane temno.
- V mileneckém vztahu klíčovou dírkou zastupuje dírka knoflíková.
- Solární panely k osolení ceny energie spotřebitelům.
- Kostely – řídící věže věřících.
- Čtenář, který neskáče ze řádku na řádek, není Čech.

AFORISMY JIŘÍHO FALTUSE

OBSAH KRUHU 41

M. Urbanová: ilustrace Maloměsto.....	1
M. Dušek: Na slovíčko s <i>vydavatelem</i> Karlem Kábrtem.....	2

Literární část

V. Kopecká: Babí léto, Kámen, Konec léta, Nevíš.....	3
J. Lojín: Chrám.....	4
L. Šindlerová: Bez boha ztraceni, Hledání pevných bodů, Kam vlastně jdeme?	7
L. Macháček: Po válce	8
J. Bednářová: Pod padajícími kmeny, Horečka, Jízda na koni, Palčivost léta	14
M. Míčková: Bývalá spolužačka.....	15
A. Kordíková: Arménie, Proměna.....	18
A. Šlechta: Co se motýlích křídel týče	19
M. Kubíček: <i>Tělem i duší, Stará tráva</i>	20
H. Křivánková: Jak jsme stěhovali postel	21
L. Huml: Je, Děti, Plaše, Ať ústa mlčí, Než, Poznání, Návrat	25
L. Vavrečka: Holky a jedy	28
P. Chvojka: Černá zvonovina	30
J. Frýzek: Orlické hory (Pověsti).....	30

Publicistika

Š. Saadouni: Profesionální naslouchač, Kde vzít ten vítr z hor	35
--	----

Představujeme

J. Tošner: Medailonek - Sestra, Pokoj 113, Noční vizita, Nemocniční účet.....	36
M. Báča: Medailonek - Kapitola z knihy Literární toulky po Svitavsku	38

Hosté

M. Kapusta: Klamání je bezbolestná báseň.....	40
V. Petrovič: Pravda ma ničí, Te Deum	42

Literární soutěž mládeže v Lanškrouně

J. Faltus: Zhodnocení	42
S. Pospíšilová: Co je úsměv a kde ho hledat.....	43

Ohlasy a recenze

F. Uher: Z nových knih	44
J. Faltus: Unavené údolí	45

J. Lojín: Kopáči jdou.....	47
J. Faltus: <i>Dům ve mně uložený</i>	48
D. Poláková: Slovo čtenářky.....	49

Zaznamenáváme a komentujeme

Jubilea, Nové knížky 2015, Uher a televize Nova, Ocenění J. Stejskala, Vzpomínka na L. Vaculíka, Zprávy z oblastí	50
J. Faltus: Aforismy	13, 37, 54

KRUH, bulletin Střediska východočeských spisovatelů Pardubice

Ročník XI. – číslo 41 – září 2015

Odpořovní redaktori: Jiří Faltus, Milan Dušek, František Uher

Obálka: Jiří Hrabinec, Miloslav Dušek jun.

Vytiskl: OFTIS s. r. o. v Ústí nad Orlicí

Přispěvky do Kruhu 42 zasílejte:

Milan Dušek – Helvíkovice 104, 564 01 Žamberk (próza a publicistika)

e-mail: spisovatel@milandusek.cz

Jiří Faltus – Zborovská 221, 563 01 Lanškroun (poezie)

e-mail: faltus.jiri@centrum.cz

Elektronicky ve WORDU (v text. Editoru) velikost písma 12, písmo Times New Roman.

Uzávěrka příspěvků: čtvrtek 12. listopadu 2015

Zveřejněné práce nejsou upravovány bez dohody s autorem.

Pardubice

Toto číslo vyšlo z předplatného členů Střediska východočeských spisovatelů a městských knihoven, které bulletin odebírají, a s přispěním vydavatelství Oftis v Ústí nad Orlicí.

INSURANCE

The Rebel So

Some fill prescriptions on the black

Writing for Democr

DOUBLE CROSSWORD

SPORTS

BUSINESS

Financial Newspa

BREAKING NEWS

Economic recovery :
Global market research

WORLD

pend.
on a 18-second

Advertise

Development Programme

The Rebel So

Some fill prescriptions on the black

Writing for Democr

DOUBLE CROSSWORD

NEWS

BREAKING

The big stories of th

HOT

omic Rec
Grow

News

Disbelief, a